

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

dokonanej w dniach 14 – 15 marca 2014 r. na kierunku *stosunki międzynarodowe* prowadzonym w ramach obszaru nauk społecznych i nauk humanistycznych na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej w Instytucie Stosunków Międzynarodowych na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Stanisław Wrzosek - członek PKA

członkowie:

prof. dr hab. Teresa Łoś-Nowak

prof. dr hab. Marek Pietraś

mgr inż. Katarzyna Nowak

Justyna Ciszek

Krótką informacją o wizytacji

Polska Komisja Akredytacyjna po raz kolejny oceniała jakość kształcenia na wizytowanym kierunku studiów.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego (dalej w tekście: ZO) został opracowany na podstawie przedłożonego przez Uczelnię raportu samooceny oraz przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni oraz Władzami Wydziału i Instytutu, pracownikami i studentami ocenianego kierunku, hospitacji zajęć, wizytacji infrastruktury dydaktycznej oraz przeglądu prac etapowych i dyplomowych wraz z ich recenzjami.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę

1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki,

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów została opracowana w oparciu o Misję i Strategię Uniwersytetu (Uchwała nr 34 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie Strategii Uniwersytetu Warszawskiego) oraz „Misję, strategię i koncepcję kształcenia Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych UW na lata 2013 – 2016”, która zakłada kształcenie elit społecznych kraju na najwyższym poziomie akademickim, zgodnie z najlepszymi osiągnięciami nauk społecznych, a także potwierdzanie swej silnej pozycji uznanego na arenie krajowej i międzynarodowej ośrodka myśli naukowej oraz ośrodka kształcenia, którego działania stanowią odpowiedź na wyzwania wynikające z przeobrażeń życia społeczno-politycznego w Polsce i w Europie.

Instytut Stosunków Międzynarodowych UW należy do najstarszych ośrodków naukowo-dydaktycznych w kraju kształcących w zakresie stosunków międzynarodowych. Powstał w 1976 r., a od 1991 r. prowadzi samodzielne studia w ramach kierunku *stosunki międzynarodowe*, którego idea powołania była pionierską w skali kraju. Pierwsi absolwenci opuścili mury Uczelni w 1996 r., stanowiąc wysoko wykształcone i wykwalifikowane kadry dla sektora administracji publicznej, biznesu międzynarodowego, mediów czy partii politycznych.

Analiza losów absolwentów ISM potwierdza interdyscyplinarny charakter oferowanego programu edukacyjnego. Dzięki odbywanym praktykom i stażom jeszcze w czasie studiów studenci wizytowanej jednostki znajdują dla siebie miejsce na rynku pracy w różnych sektorach gospodarki.

Od początku istnienia ISM przyjmuje w poczet swych studentów wieloetniczną, wielokulturową grupę cudzoziemców. Wśród absolwentów Instytutu są obywatele: krajów członkowskich UE, Afganistanu, Albanii, Arabii Saudyjskiej, Argentyny, Bangladeszu, Białorusi, Chin, Ekwadoru, Filipin, Ghany, Indii, Iraku, Iranu, Japonii, Jemenu, Kanady, Kazachstanu, Kenii, Kirgistanu, Korei Południowej, Nepalu, Rosji, Tajwanu, Turcji, Ukrainy, Wietnamu.

Jako odrębny kierunek studiów, *stosunki międzynarodowe* stanowią ofertę edukacyjną zapewniającą wszechstronne i wielodyscyplinarne wykształcenie, które jest odpowiedzią na zmieniające się zapotrzebowanie rynku usług edukacyjnych. Studia prowadzone w ISM od wielu lat łączą tradycję akademicką z ofertą coraz liczniejszych specjalności i specjalizacji, które profilują ścieżkę nauczania ku warunkom rynku pracy.

Stanowi to nawiązanie do misji Uniwersytetu, zawartej w „Strategii UW” oraz do „Misji, strategii i koncepcji kształcenia Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego na lata 2013 – 2016”.

Jak to już zostało wskazane w niniejszym Raporcie, w dokumentach opisujących strategię rozwojową Instytutu Stosunków Międzynarodowych UW za misję jednostki uznaje się dbanie o efektywność kształcenia poprzez ścisłe powiązanie procesu dydaktycznego z rezultatami badań naukowych. Założenie to znalazło wyraz w wyodrębnieniu specjalizacji nawiązujących do dorobku badawczego zakładów naukowo-dydaktycznych ISM. W ramach studiów II stopnia kierunku stosunki międzynarodowe prowadzone są następujące specjalności:

1. Biznes i polityka Indii – Zakład Studiów Pozaeuropejskich
2. Bezpieczeństwo i studia strategiczne – Zakład Studiów Strategicznych
3. Dyplomacja współczesna – Zakład Prawa i Instytucji Międzynarodowych
4. Integracja i stosunki zewnętrzne UE – Zakład Integracji Europejskiej
5. Komunikowanie międzykulturowe – Zakład Prawa i Instytucji Międzynarodowych oraz Zakład Studiów Pozaeuropejskich
6. Międzynarodowa polityka handlowa - Zakład Ekonomii Politycznej Stosunków Międzynarodowych
7. Studia pozaeuropejskie /dwie specjalizacje: Studia amerykańskie oraz Studia nad Afryką, Bliskim i Środkowym Wschodem/ – Zakład Studiów Pozaeuropejskich
8. Studia wschodnioazjatyckie - Zakład Studiów Pozaeuropejskich

W konsekwencji – zadaniem ISM jako jednostki prowadzącej staje się popularyzacja dorobku badawczego pracowników ISM w formie publikacji i zajęć dydaktycznych, pozwalających na uzyskanie przez absolwenta kierunku jak najpełniejszej i nowoczesnej oferty wiedzy, umiejętności i kompetencji związanych z szeroko pojętym obszarem studiów międzynarodowych. Społeczną misją ISM jest zapewnienie dostępu do najaktualniejszej wiedzy o stosunkach międzynarodowych, tak aby umiejętności nabyte przez absolwentów zapewniały im wysokie kwalifikacje na rynku pracy w kraju i zagranicą. Obywatelską misją ISM jest kształtowanie w studentach zasad tolerancji, szczególnie w odniesieniu do odmienności kulturowej, etnicznej, językowej, umiejętności współpracy w skali międzynarodowej oraz umiejętności godzenia postaw obywatelskich i patriotycznych studentów z poczuciem tożsamości mieszkańców UE. Kulturalną misją ISM jest promocja pluralizmu wartości, przybliżanie odrębności cywilizacyjnych innych krajów i regionów,

promocja dialogu międzykulturowego, a więc uczenie, jak łączyć to, co globalne z rodzimą tożsamością kulturową.

W nawiązaniu do „Misji, strategii i koncepcji kształcenia Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego na lata 2013 – 2016” ISM realizuje następujące cele strategiczne:

- Rozwinięcie współpracy z uczelniami zagranicznymi jako interesariuszami zewnętrznymi, zainteresowanymi nadawaniu absolwentom wspólnego lub podwójnego dyplomu z UW; zawarto dotąd porozumienie z University for Business and Technology w Pristinie /Kosowo/, w planach zawarcie porozumienie z uczelniami z Izraela i Ukrainy.
- ISM oferuje profesjonalne studia podyplomowe, adresowane do absolwentów Instytutu, jak również do absolwentów innych kierunków studiów: Podyplomowe Studia Marketingu Kultury, Podyplomowe Studia Komunikowania Międzykulturowego w dziedzinie Bezpieczeństwa Międzynarodowego, Studia Bezpieczeństwa Międzynarodowego.
- Zwiększenie udziału studentów zagranicznych w programach kształcenia, zarówno w języku polskim, jak i angielskim, jak również popularyzacja oferty przedmiotów realizowanych w ramach programu Erasmus Plus i Erasmus.
- Zwiększenie biegłości językowej studentów kierunku stosunki międzynarodowe poprzez obowiązek udziału w zajęciach do wyboru prowadzonych w języku angielskim /zajęcia ogólnouniwersyteckie/
- Rozwijanie umiejętności pracy w grupach i innowacyjnego podejścia do przyswajania wiedzy poprzez rozwijane od lat, cykliczne gry symulacyjne, projekty medialne stosowane w dydaktyce /np. projekt „Sens HSM” oraz projekty naukowo-dydaktyczne, uzupełniające program kształcenia w ISM /np. projekt „Woda z rury”/
- Zwiększenie mobilności studentów poprzez międzynarodową i krajową wymianę międzyuczelnianą w ramach programu Erasmus Plus i Erasmus Mundus oraz MOST oraz wymianie bilateralnej z uczelniami amerykańskimi, rosyjskimi, chińskimi, indyjskimi. W każdym roku akademickim udział w wymianie międzynarodowej realizuje ok. 100 studentów kierunku stosunki międzynarodowe obu stopni.
- Rozwój partycypacji studentów w działalności naukowej i popularno-naukowej. W ISM działają koła naukowe, organizujące inicjatywy konferencyjne i publikacyjne pod patronatem i przy współfinansowaniu ze strony jednostki.

- Rozwijanie dialogu między strukturami organizacji studenckich a ISM w podnoszeniu jakości kształcenia i rozwijaniu dobrych praktyk.
- Organizowanie pozaprogramowych inicjatyw edukacyjnych prowadzonych przez pracowników ISM w ramach tzw. szkół letnich.
- Włączanie studentów i doktorantów do programów naukowych ISM, jak również umożliwianie doktorantom prowadzenia zajęć dydaktycznych pod kierunkiem doświadczonych dydaktyków jednostki.
- Pogłębienie poczucia integracji studentów i doktorantów z jednostką macierzystą poprzez ich udział w działalności organizacyjnej.
- Intensywna współpraca międzynarodowa, ukierunkowana na poszerzenie oferty dydaktycznej dla cudzoziemców oraz wymianę naukowców i studentów.

2) wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

Zgodnie z założeniami „Strategii UW” oraz „Misji, strategii i koncepcji kształcenia WDiNP” w procesie kształcenia w ramach kierunku *stosunki międzynarodowe* odnotować należy wymierny udział interesariuszy i pojętego szeroko otoczenia zewnętrznego ISM. Specyfika kierunku kształcenia, tj. otwarcie na studentów cudzoziemców, powoduje, że w przyjętej koncepcji kształcenia głównymi zewnętrznymi interesariuszami są partnerskie uczelnie zagraniczne i zagraniczne ośrodki naukowo-badawcze. ISM ma zawartych ponad 100 umów z partnerami w UE w ramach programu Erasmus oraz 52 umowy bilateralne z uczelniami w Indiach (ponad 15 umów, m.in. z Jawaharlal Nehru University, University of Delhi), Chinach (m.in. z Peking University, Xiamen University, Fudan University, Sichuan University), Nepalu, Republice Korei, USA, z regionu Bliskiego Wschodu (University of Haifa) i Ameryki Łacińskiej.

Specyfika kierunku *stosunki międzynarodowe*, jak również otwarcie ISM na studentów zagranicznych, skłoniło Władze Instytutu do instytucjonalizacji współpracy z interesariuszami zewnętrznymi. W 2012 r. powołano Radę Interesariuszy Zewnętrznych, w skład której wchodzi liczni przedstawiciele zagranicznych uczelni partnerskich ISM (m.in. z krajów Unii Europejskiej, a także z USA, Chin, Republiki Korei, Indii, Izraela i Ukrainy).

Na szczególne wyróżnienie zasługuje zaawansowany mechanizm konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi, który w sposób istotny wpływa na jakość kształcenia, a także pozwala na oddanie specyfiki ocenianego kierunku studiów. Dowodem na to może być pozytywne ocenienie programu studiów realizowanego w ISM przez naukowców z takich

ośrodków akademickich jak University of Oxford czy Uniwersytet w Heidelbergu. Opinie, które zawarte były w dokumentacji przedstawionej przez ocenianą jednostkę, podkreślały zarówno zbieżność programu nauczania z praktykami, jakie panują w tym zakresie na innych uniwersytetach w Europie i na świecie, jak i akcentowały zdolność ISM do dostosowania programu studiów do najnowszych trendów, jakie pojawiają się w kształceniu w ramach stosunków międzynarodowych. Badacze z Vrije University Brussels zwracali także uwagę na jakość metodologiczną oraz uzyskanie przez studentów wiedzy, umiejętności i kompetencji, które umożliwią im funkcjonowanie na globalnym i krajowym rynku pracy. University of Calcutta podkreślała, iż program studiów umożliwia studentom rozwijanie indywidualnych zainteresowań badawczych. Współpraca ISM z interesariuszami zewnętrznymi odbywa się również na innych obszarach. Szczególnie wart podkreślenia jest fakt, że zagraniczni naukowcy, którzy wizytują ISM (m.in. Z University of Oxford, University of Heidelberg, University of Calcutta, Manipal University), nie ograniczają swej działalności wyłącznie do organizacji wykładów, ale odbywają również konsultacje ze studentami jednostki, którzy przygotowują swoje prace dyplomowe.

Istotny wpływ na program kształcenia mają interesariusze wewnętrzni, do których zaliczają się przedstawiciele studentów, kadry administracyjnej oraz kadry naukowo-dydaktycznej. Interesariusze wewnętrzni opiniują zmiany programowe na poziomie Rady Wydziałowej lub Rady Instytutu.

Studenci zasiadają w Radzie Wydziału w liczbie 23 osób, w tym 6 osób z jednostki prowadzącej oceniany kierunek studiów. Czterech przedstawicieli studentów ocenianego kierunku zasiada w Radzie Naukowej Instytutu. Posiedzenia tego organu są dla przedstawicieli studentów okazją do zgłoszenia ewentualnych uwag do procesu kształcenia i Samorząd Studencki zadeklarował, że z niej korzysta. Należy wskazać, że z rozmowy z przedstawicielami Samorządu Studentów ISM wynika, że prowadzą oni wiele nieformalnych dyskusji i konsultacji z Władzami Instytutu na temat programu oraz organizacji procesu kształcenia.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego: wyróżniający

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Opracowana koncepcja kształcenia w stopniu wyróżniającym nawiązuje do misji i strategii Uczelni, Wydziału i Instytutu; koncepcja kształcenia jest zróżnicowana z punktu widzenia możliwości wyboru przez studenta odpowiadającej mu specjalności.

2) Instytut w stopniu wyróżniającym wykorzystuje dotyczące kształcenia opinie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie

1) Zgodność efektów kształcenia z kierunkiem kształcenia i wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji

Instytut prowadzi na kierunku *stosunki międzynarodowe* studia pierwszego i drugiego stopnia, stacjonarne i niestacjonarne o profilu ogólnoakademickim. Dla każdego z wymienionych poziomów kształcenia zostały przygotowane odrębne efekty kształcenia. Są one odnoszone do obszarowych efektów kształcenia w zakresie nauk humanistycznych oraz w zakresie nauk społecznych. Oznacza to unikalną koncepcję nauczania stosunków międzynarodowych – po pierwsze – „od strony” jednostek funkcjonujących w ramach systemów społecznych oraz – po drugie – „od strony” systemów społecznych, w których funkcjonują jednostki.

W kierunkowych efektach kształcenia przygotowanych dla studiów pierwszego i drugiego stopnia określono wymagania w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji. W odniesieniu do każdego ze stopni kształcenia oraz każdego z trzech wymienionych zakresów efektów kształcenia uwzględniona jest specyfika kierunku *stosunki międzynarodowe* i przyjęty profil ogólnoakademicki. W ramach tej specyfiki określone efekty kształcenia są różnicowane w zależności od stopnia kształcenia.

W odniesieniu do wiedzy efekty kształcenia dla studiów pierwszego stopnia zostały – w istocie – określone w ramach dwóch sposobów rozumienia pojęcia „stosunki międzynarodowe” – po pierwsze, jako sfery rzeczywistości społecznej i po drugie, jako obszaru badań naukowych. W odniesieniu do pierwszego rozumienia przyjęte efekty kształcenia obejmują wiedzę na temat podmiotów stosunków międzynarodowych i form więzi między nimi, globalnego systemu międzynarodowego, systemów regionalnych z uwzględnieniem procesów integracyjnych, mechanizmów regulacji z uwzględnieniem rozwiązań normatywnych i w wąskim rozumieniu instytucjonalnych, wiedzę na temat jednostki ludzkiej jako podmiocie życia społecznego, którego jedną z postaci są stosunki międzynarodowe. Należy też wyraźnie podkreślić, że w odniesieniu do każdego z wymienionych komponentów wiedzy została uwzględniona specyfika stosunków międzynarodowych w postaci ich transgraniczności, a więc transgranicznych działań,

procesów, regulacji, przepływów. Zauważalna wydaje się być próba nadawania tożsamości kształcenia na ocenianym kierunku w postaci dość „konserwatywnego” ujmowania zakresu podmiotowego stosunków międzynarodowych z wyraźnym koncentrowaniem na działaniach państw i eksponowaniem treści gospodarczych.

W odniesieniu zaś do stosunków międzynarodowych jako obszaru badań, do efektów kształcenia na studiach pierwszego stopnia zastała zaliczona wiedza na temat miejsca nauki o stosunkach międzynarodowych w systemie nauk społecznych i humanistycznych, wiedza na temat siatki pojęciowej i metod badawczych, podstawowa wiedza na temat szkół myślenia teoretycznego oraz wiedza na temat subdyscyplin istotnych dla wielodyscyplinarnego wyjaśniania złożonej rzeczywistości stosunków międzynarodowych.

Efekty kształcenia w zakresie umiejętności odzwierciedlają specyfikę stosunków międzynarodowych jako sfery transgranicznej rzeczywistości społecznej oraz obszaru badań. Określone bowiem zostały umiejętności w zakresie wielodyscyplinarnej analizy i interpretacji działań, zjawisk i procesów międzynarodowych przebiegających na wielu płaszczyznach (polityczna, gospodarcza, kulturowa, społeczna) i wielu poziomach (od poziomu globalnego, poprzez regionalny do poziomu państwa z uwzględnieniem jego wnętrza) z wykorzystaniem szkół myślenia teoretycznego. Zasadnie do istotnych umiejętności zaliczono zdolność symulowania i prognozowania rzeczywistości międzynarodowej, umiejętność pozyskiwania i selekcjonowania informacji, formułowania i rozwiązywania problemów badawczych oraz argumentowania. Do ważnych umiejętności została także zaliczona zdolność przygotowywania prac pisemnych oraz znajomość języka obcego nowożytnego.

Efekty kształcenia w zakresie kompetencji społecznych odzwierciedlają specyfikę kierunku *stosunki międzynarodowe*, ale przede wszystkim specyfikę wymagań na rynku pracy od absolwenta tego kierunku. Po pierwsze, akcentują świadomość różnorodności kulturowej współczesnego świata, pluralizmu poglądów oraz postawę tolerancji i szacunku wobec nich oraz – niezależnie od wątpliwości co do możliwości weryfikacji – kompetentne uczestnictwo w kulturze globalnej. Po drugie, wskazane zostały kompetencje w zakresie przygotowania do pracy na stanowisku analityka i specjalisty średniego szczebla w administracji państwowej, samorządowej, instytucjach międzynarodowych, strukturach biznesu i mediach, a w konsekwencji zdolność do pracy w zespołach, opracowywania i przeprowadzania projektów i ciągłego podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Podkreślona została także świadomość etycznego wymiaru badań naukowych.

Efekty kształcenia określone dla pierwszego stopnia studiów są zgodne z obszarowymi efektami kształcenia, którymi dla ocenianego kierunku są nauki humanistyczne

i nauki społeczne. W odniesieniu do efektów kształcenia w zakresie wiedzy potwierdzeniem powiązań z obszarowymi efektami kształcenia określonymi dla nauk społecznych jest myślenie w kategoriach struktur społecznych, instytucji społecznych, zjawisk społecznych i procesów społecznych, oczywiście z uwzględnieniem specyfiki stosunków międzynarodowych jako rodzaju stosunków społecznych. Zaś potwierdzeniem powiązań z efektami kształcenia dla nauk humanistycznych jest myślenie w kategoriach jednostek funkcjonujących w ramach struktur społecznych i procesów międzynarodowych.

Kształcenie na kierunku *stosunki międzynarodowe* ze swej istoty wymaga wielodyscyplinarnego oglądu rzeczywistości społecznej, będącej przedmiotem nauczania. Odwoływanie się do obszarowych efektów kształcenia w zakresie nauk humanistycznych i nauk społecznych na ocenianym kierunku zdaniem ZO poszerza możliwości wielodyscyplinarnego kształcenia. W obszarze nauk humanistycznych szczególnie użyteczna jest wiedza z takich dyscyplin, jak historia i filozofia, zaś w obszarze nauk społecznych z takich dyscyplin, jak nauki o polityce, nauki o bezpieczeństwie, socjologia, ekonomia, prawo, nauki o obronności, nauki o poznaniu i komunikacji społecznej oraz nauki o bezpieczeństwie.

Należy wyraźnie podkreślić, że efekty kształcenia dla studiów drugiego stopnia na ocenianym kierunku są zgodne z wymogami określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji. Określone efekty kształcenia obejmują wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Są zgodne z obszarowymi efektami kształcenia dla nauk społecznych i nauk humanistycznych. W zakresie wiedzy odnoszą się do stosunków międzynarodowych jako sfery rzeczywistości społecznej oraz obszaru badań. W każdym z tych przypadków eksponowana jest wiedza rozszerzona i pogłębiona w stosunku do wymagań formułowanych dla studiów pierwszego stopnia. Uwzględniona więc została specyfika studiów drugiego stopnia. W odniesieniu do stosunków międzynarodowych jako obszaru badań naukowych eksponowana jest pogłębiona i rozszerzona wiedza na temat miejsca nauki o stosunkach międzynarodowych w systemie nauk społecznych i humanistycznych, na temat stosowanej terminologii, na temat teorii i szkół myślenia. Z kolei w odniesieniu do stosunków międzynarodowych jako sfery rzeczywistości określone efekty kształcenia dotyczą rozszerzonej wiedzy na temat globalnego systemu międzynarodowego, rozszerzonej wiedzy na temat jednostki ludzkiej jako podmiotu życia społecznego, pogłębionej wiedzy na temat zmiany w stosunkach międzynarodowych i procesów decyzyjnych, pogłębionej wiedzy na temat norm służących regulacji stosunków międzynarodowych, szczegółowej wiedzy na temat regionów i procesów regionalizacji,

międzynarodowych problemów społecznych i ekologicznych oraz polityki zagranicznej państw.

Specyfikę kierunku *stosunki międzynarodowe* i wymagania właściwe dla drugiego stopnia odzwierciedlają efekty kształcenia w zakresie umiejętności. Zaliczono do nich zdolność zastosowania wiedzy teoretycznej do pogłębionej analizy działań, zjawisk i procesów międzynarodowych na wielu płaszczyznach, umiejętność wielodyscyplinarnego integrowania wiedzy o stosunkach międzynarodowych, umiejętność sprawnego posługiwania się systemami normatywnymi, modelowania i prognozowania, samodzielnego zdobywania i selekcjonowania informacji niezbędnych do rozwiązywania problemów badawczych z zakresu stosunków międzynarodowych oraz samodzielnego formułowania poglądów.

Efekty kształcenia w zakresie kompetencji społecznych dotyczą aktywności zawodowej, stosunku do otaczającej rzeczywistości międzynarodowej oraz możliwości prowadzenia badań. Zaliczono do nich świadomość potrzeby nieustannego podnoszenia kwalifikacji, gotowość do pracy w instytucjach związanych z „obrotem” międzynarodowym oraz do przygotowywania i przeprowadzania projektów społecznych, pogłębioną świadomość etyki badań naukowych oraz pogłębioną świadomość wielokulturowości współczesnego świata i uczestnictwo – niezależnie od trudności weryfikacji – w kulturze globalnej.

Należy wyraźnie podkreślić, że efekty kształcenia określone dla studiów pierwszego i odrębnie drugiego stopnia uwzględniają specyfikę kształcenia na każdym z tych poziomów. Efekty kształcenia w zakresie wiedzy dla studiów pierwszego stopnia wskazują na wiedzę podstawową i elementarną, zaś dla studiów drugiego stopnia na wiedzę pogłębioną, rozszerzoną i kompleksową. Specyfika poziomów kształcenia znajduje także odzwierciedlenie w określeniu umiejętności. W odniesieniu do tych dla pierwszego stopnia mowa jest o wykorzystywaniu podstawowych paradygmatów badawczych oraz podstawowej wiedzy teoretycznej oraz umiejętności analizy i interpretacji rzeczywistości międzynarodowej. Zaś w odniesieniu do studiów drugiego stopnia do charakterystycznych dla nich umiejętności zaliczono wykorzystywanie wiedzy teoretycznej do pogłębionej analizy rzeczywistości międzynarodowej, integrowania wiedzy z zakresu różnych dyscyplin, posiadanie rozwiniętych umiejętności rozwiązywania problemów badawczych. Odrębność poziomów kształcenia znajduje także odzwierciedlenie w określeniu kompetencji społecznych, chociaż istnieje zbieżność niektórych z nich w zakresie szacunku dla pluralizmu kulturowego i etycznego wymiaru badań naukowych oraz przygotowania i opracowania projektów społecznych. Zasadnicza różnica dotyczy zaś kompetencji w zakresie aktywności zawodowej po zakończeniu studiów. W przypadku studiów pierwszego stopnia jest to

przygotowanie do pracy na stanowisku analityka średniego szczebla, zaś w przypadku studiów drugiego stopnia jest to przygotowanie do pracy w instytucjach uczestniczących w obrocie międzynarodowym oraz zajmujących się badaniem stosunków międzynarodowych.

Określone dla studiów pierwszego i drugiego stopnia efekty kształcenia są także zgodne z przyjętym ogólnoakademickim profilem kształcenia. Efekty dla studiów pierwszego i drugiego stopnia zawierają elementy wiedzy i umiejętności teoretycznych, przygotowania do prowadzenia badań naukowych, przy czym dla studiów drugiego stopnia są one pogłębione i poszerzone. Między kierunkowymi i określonymi dla poszczególnych przedmiotów, w ich sylabusach, efektami kształcenia na ocenianym kierunku istnieje spójność w każdym ich obszarze, a więc w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Określone dla poszczególnych przedmiotów efekty kształcenia uwzględniają specyfikę treści, będących przedmiotem nauczania i są powiązane z efektami kierunkowymi i obszarowymi. Przyjęte efekty kształcenia są także zgodne z misją Uniwersytetu Warszawskiego oraz koncepcją kształcenia na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych (WDiNP).

Możliwe też jest osiągnięcie kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia. Szczegółowa ocena na ten temat w znajduje się w opisie kryterium nr 3.

Nie udało się jednak znaleźć efektów kształcenia dla kierunku *stosunki międzynarodowe*, studia pierwszego i drugiego stopnia udostępnionych na stronie internetowej Instytutu Stosunków Międzynarodowych lub stronie Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego.

2) efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne

W ocenie ZO, przyjęte przez Instytut dla ocenianego kierunku studiów efekty kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia są zrozumiałe. Ocena ta w jednakowym stopniu dotyczy wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Są także weryfikowalne, mierzalne chociaż z jednym wyjątkiem. Nie jest bowiem jasne, jak zweryfikować, zmierzyć efekt kształcenia określony dla studiów pierwszego i drugiego stopnia w postaci bycia przez absolwenta kierunku „kompetentnym uczestnikiem kultury globalnej”.

W przygotowanych przez wizytowaną jednostkę dla ocenianego kierunku sylabusach poszczególnych przedmiotów określone zostały efekty kształcenia dla tych przedmiotów. Dotyczą one wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych z uwzględnieniem specyfiki przedmiotu kształcenia. Wykazane także zostały ich powiązania z kierunkowymi

i obszarowymi efektami kształcenia. Efekty te zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są mierzalne, oprócz wskazanego wyżej przypadku.

Na pierwszych zajęciach kadra nauczycielska przedstawia studentom treści kształcenia, zasady i warunki zaliczenia przedmiotu oraz oceniania, a także literaturę obowiązkową oraz ewentualnie zalecaną. Niektórzy z prowadzących rozdają nawet sylabusy w wersji papierowej. Studenci dysponują więc niezbędnymi informacjami o przedmiocie. Na spotkaniu z ZO zadeklarowali, że czasami korzystają też z sylabusów zamieszczonych w systemie USOSweb. Sylabusy rozdawane na zajęciach, zdaniem studentów, nie zawierają tabeli efektów kształcenia. Również w systemie USOSweb znajdują się sylabusy bez tej części. Natomiast, w dokumentacji udostępnionej na potrzeby wizytacji znalazły się kompletne karty opisu przedmiotów, wraz z opisem zakładanych efektów kształcenia. Tylko nieliczni studenci obecni na spotkaniu z ZO znali pojęcie „efektów kształcenia”, reszta polegała na informacjach uzyskanych od nauczycieli i nawet korzystając w późniejszym czasie z sylabusów zamieszczonych w systemie, nie zapoznaje się z tą tabelą. Znają oni zatem cele i zakładane efekty kształcenia w formie przedstawionej przez prowadzącego, a więc nieco przetworzonej, trudno więc ocenić, czy sposób ich sformułowania w sylabusie jest dla nich zrozumiały. Taka praktyka nasuwa wątpliwość, czy efekty kształcenia nie zostały mechanicznie dopisane do poprzednio obowiązującego wzoru sylabusa, w którym zachowano zresztą spis zagadnień poruszanych na zajęciach. Prowadzący prezentują po prostu starszą wersję nieuwzględniającą dodanej później części poświęconej efektom kształcenia. Takie działanie byłoby tylko formalnym spełnieniem wymogów związanych z wdrożeniem Krajowych Ram Kwalifikacji. Negatywnie należy ocenić sytuację, w której sylabus zamieszczony w systemie USOSweb nie odpowiada temu, co ogłaszane jest na pierwszych zajęciach, przy czym obowiązuje wersja podana przez nauczyciela akademickiego. Zdaniem studentów takie przypadki zdarzają się na ocenianym kierunku.

Osobne efekty kształcenia zostały przygotowane dla praktyk studenckich przewidzianych dla studentów studiów pierwszego stopnia w wymiarze 120 godzin. Są one obowiązkowe. Całkowicie uzasadniona jest struktura tych efektów. Dotyczą one głównie – chociaż nie wyłącznie – umiejętności i kompetencji społecznych. Uwzględniają specyfikę kierunku i specyfikę instytucji, w których absolwenci kierunku znajdują zatrudnienie. Wśród umiejętności zasadnie wyeksponowano zdolność prognozowania zjawisk i procesów międzynarodowych, umiejętność przygotowania analiz z zakresu stosunków międzynarodowych, umiejętność pozyskiwania danych do rozwiązywania zadań w życiu zawodowym oraz umiejętność formułowania własnych opinii w czasie rozwiązywania zadań

w grupie. Zaś do kompetencji społecznych zasadnie zaliczono przygotowanie do pracy na stanowisku analityka niskiego lub średniego szczebla w różnych instytucjach uczestniczących w obrocie międzynarodowym, rozumienie potrzeby ciągłego podnoszenia kwalifikacji zawodowych, zdolność do odgrywania różnych ról w grupach społecznych i instytucjach oraz zdolność do uwzględniania perspektywy międzynarodowej w przeprowadzanych projektach. Efekty te sformułowane są w sposób zrozumiały i – niezależnie od ich jakościowego charakteru – są mierzalne i weryfikowalne. Pełnią ważną rolę w uzupełnianiu efektów kształcenia osiąganych w procesie dydaktycznym. Weryfikacja efektów kształcenia dokonywana jest przez ocenianą jednostkę na podstawie opinii wystawionej przez instytucję przyjmującą na praktykę o jej przebiegu.

Należy podkreślić, że w ocenianej jednostce funkcjonują „systemowe”, dotyczące całego Wydziału rozwiązania dotyczące praktyk studenckich. Wydział w odrębnym dokumencie przyjętym uchwałą Rady Wydziału określił zasady odbywania praktyk na studiach pierwszego stopnia na prowadzonych kierunkach z uwzględnieniem kierunku *stosunki międzynarodowe*. Określono w nim szczegółowo cele praktyk, ich organizację, zasady określania instytucji, w której praktyka jest przeprowadzana, obowiązki odbywającego praktykę oraz zasady jej zaliczania.

Dyskusyjne jednak jest uczynienie praktyk obowiązkowymi jedynie dla studentów studiów pierwszego stopnia. Argumentem użytym w Raporcie samooceny jest odwołanie się do zasady „nieduplikowania treści programowych”. Argument ten jest zasadny w odniesieniu do tych studentów kierunku *stosunki międzynarodowe*, którzy rozpoczęli naukę na studiach pierwszego stopnia i kontynuują ją na studiach drugiego stopnia. Jednakże zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji kontynuacja taka nie musi mieć miejsca, a studia drugiego stopnia mogą podejmować studenci kierunków innych niż *stosunki międzynarodowe*. Wówczas studenci tacy pozbawiani są możliwości zdobywania umiejętności lub kompetencji społecznych nabywanych poprzez funkcjonowanie w instytucjach uczestniczących w stosunkach międzynarodowych.

Na osobne podkreślenie zasługuje fakt, że wizytowana jednostka na ocenianym kierunku podejmuje działania na rzecz tworzenia studentom dogodnych warunków do odbywania praktyk. Z kilkoma instytucjami zawarte zostały umowy o odbywaniu praktyk. Są to m. in. Ośrodek Studiów Wschodnich, Polski Czerwony Krzyż, Bank of China, HumanDoc. Zwraca uwagę różnorodność instytucji, w których studenci odbywają praktyki, funkcjonujących w Polsce i poza jej granicami.

3) jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiając weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny

System oceny osiągnięć studenta uregulowany jest na kilku poziomach – od Regulaminu studiów począwszy, przez Szczegółowe zasady studiowania na Wydziale po sylabusy. Skala ocen w wariantach cyfrowym oraz opisowym jest jednolita w całej Uczelni i zamieszczona w Regulaminie studiów. Zgodnie z § 31 ust. 2, średnia ocen z etapu studiów obliczana jest jako średnia arytmetyczna. Tak samo liczona jest średnia ze studiów – zgodnie z § 31 ust. 5. Należy podkreślić, że takie rozwiązanie umożliwia studentom wybór mniej wymagających przedmiotów fakultatywnych.

Proces dyplomowania został ustalony w „Regulaminie studiów” w oraz w uchwale Rady Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Nr 430 z dnia 20 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych zasad studiowania na WDiNP.

Podczas wizytacji oglądowi poddano losowo wybrane karty okresowych osiągnięć studenta oraz protokoły zaliczenia przedmiotu. ZO stwierdził, że dokumenty te są sporządzane zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188). Podobnie, w wybranych losowo teczках absolwentów znajdują się wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego (protokoły egzaminu dyplomowego i recenzje prac dyplomowych).

Stosowany przez wizytowaną jednostkę system oceny efektów kształcenia na kierunku *stosunki międzynarodowe* dostosowywany jest do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji i jest to proces, który trwa. Należy jednak podkreślić, że wprowadzane elementy tego systemu są efektem rozwiązań systemowych przyjmowanych na poziomie Uniwersytetu oraz poziomie Wydziału. Są efektem zarządzeń Rektora, prac Wydziałowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia oraz Instytutowej Komisji ds. Krajowych Ram Kwalifikacji.

Istotnym dla oceny efektów kształcenia przyjętych dla poszczególnych przedmiotów (modułów) elementem rozwiązań systemowych jest ujednolicony w skali Uczelni formularz opisu przedmiotu. Zawiera on informacje ogólne o przedmiocie oraz informacje szczegółowe m. in. o treściach kształcenia, zastosowanych metodach, zalecanej literaturze oraz o założonych efektach kształcenia z wyodrębnieniem efektów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W formularzu przewidziana jest rubryka „Metody i kryteria oceniania dla danej formy dydaktycznej...”. Najczęściej określone są one w sposób ogólnikowy w odniesieniu do przedmiotu jako całości, a więc nawet bez odniesienia do poszczególnych grup efektów kształcenia w postaci wiedzy, umiejętności i kompetencji

społecznych. Tymczasem, zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji, ocena efektów kształcenia powinna być przeprowadzona w odniesieniu do każdego z przyjętych efektów. Nie oznacza to jednak, że przyjęte metody uniemożliwiają weryfikację założonych efektów dla poszczególnych przedmiotów oraz kierunku jako całości. Przegląd metod weryfikacji efektów – metod określonych dla poszczególnych przedmiotów – wskazuje na szerokie ich spektrum stosowane w odniesieniu do kierunku jako całości. Deklarowane jest bowiem stosowanie takich metod, jak: egzamin pisemny, egzamin ustny, prezentacje (multimedialne) indywidualne, prezentacje (multimedialne) grupowe, prezentacje wyników w formie ustnej, ocena zaangażowania w dyskusji w czasie zajęć, eseje, zadania wykonywane indywidualnie, zadania wykonywane grupowo, przygotowanie pracy dyplomowej, egzamin dyplomowy, streszczenie założeń i osiągniętych wyników badawczych pracy dyplomowej. Tak znacząca różnorodność metod weryfikacji umożliwia ocenę osiągnięcia efektów kształcenia przyjętych dla ocenianego kierunku i w zakresie wiedzy, i w zakresie umiejętności, i w zakresie kompetencji społecznych.

Niezależnie od braku w odniesieniu do poszczególnych przedmiotów określenia metod weryfikacji każdego z przyjętych efektów, dla każdego z przedmiotów w sylabusach określone zostały metody oceny przyjętych celów. Są one różnicowane w zależności od formy zajęć, a więc inne dla wykładów i inne dla ćwiczeń. Są one także zróżnicowane w zależności od przedmiotu i właściwych dla niego treści kształcenia. Przykładowo, dla przedmiotu Międzynarodowe stosunki gospodarcze w ramach ćwiczeń przewidziano takie metody weryfikacji, jak obecność i aktywność na zajęciach, praca w grupach, test końcowy, zaś dla wykładu egzamin pisemny. Dla przedmiotu „Międzynarodowe prawo handlowe”: ćwiczenia – bieżąca kontrola aktywności i zaliczenie pisemne, zaś dla wykładu – egzamin pisemny. Dla przedmiotu „Międzynarodowe stosunki polityczne”: ćwiczenia – bieżąca kontrola aktywności i kolokwium zaliczeniowe, wykład – egzamin pisemny. Dla przedmiotu „Międzynarodowe prawo publiczne”: ćwiczenia – aktywne uczestnictwo, kolokwia, a dla wykładu – egzamin jednak bez podania formy egzaminu. Dla przedmiotu „Historia myśli politycznej i ekonomicznej o stosunkach międzynarodowych”: ćwiczenia – obecność na zajęciach, zdanie kolokwium, przygotowanie wystąpienia na zadany temat, a wykład – egzamin testowy, a więc także pisemny. Metodą weryfikacji efektów kształcenia dla wykładu z przedmiotu fakultatywnego „Stosunki międzynarodowe w Ameryce” jest „zaliczenie na ocenę” bez wskazania formy zaliczenia, zaś z wykładu z przedmiotu „Prawo dyplomatyczne” – końcowe zaliczenie pisemne.

Sylabusy zamieszczone w systemie USOSweb zawierają informację na temat formy zaliczenia poszczególnych przedmiotów. Wymagania procentowe na poszczególne oceny są podawane studentom przez nauczycieli akademickich na pierwszych zajęciach wraz z zasadami i kryteriami zaliczenia. Studenci obecni na spotkaniu z ZO pozytywnie ocenili przejrzystość i obiektywność tych zasad oraz ich przestrzeganie przez kadrę dydaktyczną. Podobną opinię wyrazili o adekwatności doboru form weryfikacji do rodzajów efektów kształcenia, choć zaznaczyli, że w większości przypadków egzaminy mają formę testów.

Uogólniając i oceniając staranność przygotowania sylabusów, należy podkreślić, że – po pierwsze – w odniesieniu do kilku przedmiotów brakuje wyraźnego określenia metody weryfikacji efektów kształcenia z danego przedmiotu, a jedynie używane jest określenie „egzamin”. Po drugie, częstą – preferowaną przez wielu wykładowców – formą weryfikacji efektów kształcenia jest egzamin pisemny. Najczęściej służy on jednak sprawdzaniu wiedzy. Ceniąc ogólną różnorodność stosowanych metod weryfikacji założonych efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów, wskazane jest też ich różnicowanie w odniesieniu do licznych przypadków przedmiotów kończących się egzaminem pisemnym. Przykładem przedmiotu, w którym zastosowano alternatywne, zróżnicowane formy weryfikacji efektów kształcenia jest „Bezpieczeństwo międzynarodowe”. Do form tych zaliczono ocenę jakości wypowiedzi i logiki prezentowanych podczas dyskusji argumentów; ocenę umiejętności analizy problemów z zakresu programu przedmiotu; ocenę wiedzy na podstawie wyników kolokwium.

Przygotowywanie i obrona prac dyplomowych jest ważnym i wartościowym sposobem weryfikacji kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Prace dyplomowe przygotowywane są na ostatnim roku studiów pierwszego stopnia i ostatnim roku studiów drugiego stopnia (prace magisterskie). Procedura dyplomowania na ocenianym kierunku jest efektem rozwiązań systemowych określonych zarządzeniami Rektora oraz zarządzeniami Dziekana. Szczegółowo regulują one wymagania wobec prac dyplomowych i proces dyplomowania. Zostały zamieszczone na stronie internetowej Instytutu, a więc są dostępne dla studentów. Na stronie tej dostępny dla studentów jest wykaz osób prowadzących seminaria i preferowana tematyka przyszłych prac dyplomowych. Osoby ze stopniem doktora prowadzące seminaria dyplomowe upoważniane są do tego uchwałą Rady Wydziału. Uchwała Rady Wydziału z 2007 r. określa także zasady liczebności grup seminaryjnych.

Napisane pod kierunkiem promotora prace dyplomowe są recenzowane. Stosowana jest następująca skala ocen: niedostateczny, dostateczny, dostateczny plus, dobry, dobry plus,

bardzo dobry, celujący. Procedura dyplomowania kończy się egzaminem dyplomowym, służącym weryfikacji wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Skala ocen z egzaminu dyplomowego jest identyczna ze skalą ocen za prace dyplomowe. W czasie egzaminu dyplomowego studenci odpowiadają na 2 pytania. Zdaniem ZO, wskazane jest zwiększenie liczby zadawanych pytań do 3. Rozwiązanie takie umożliwi pełniejszą weryfikację przyjętych efektów kształcenia. Jest też praktyką powszechnie stosowaną w środowisku akademickim.

Określone także zostały zasady wystawiania ocen na dyplomach ukończenia studiów. Ocena na dyplomie jest średnią arytmetyczną wyniku egzaminu dyplomowego (10%), oceny z pracy dyplomowej (10%) i średniej arytmetycznej z toku studiów (80%). Ocena ta mieści się w skali: średnia poniżej 3,40 – dostateczny; średnia od 3,40 do 3,80 – dostateczny plus; średnia od 3,80 do 4,20 – dobry; średnia od 4,20 do 4,60 – dobry plus; średnia od 4,60 do 4,90 – bardzo dobry; średnia powyżej 4,90 – celujący. Możliwe jest uzyskanie dyplomu z wyróżnieniem. Uchwałę w tej sprawie podejmuje Rada Wydziału. Mogą go uzyskać studenci, którzy ukończyli studia w terminie określonym ich planem; uzyskali z egzaminów i z zaliczeń z przedmiotów średnią wyższą niż 4,60; uzyskali z pracy dyplomowej ocenę końcową 5,0, a z egzaminu dyplomowego co najmniej ocenę 5,0; nie naruszyli w toku studiów zasad ślubowania studenckiego.

Skala odsiewu na studiach pierwszego i drugiego stopnia, stacjonarnych i niestacjonarnych wieczorowych jest znacząca. Na studiach pierwszego stopnia stacjonarnych w latach akademickich 2010/2011 do 2012/2013 łącznie wyniosła 107 osób, co stanowiło ok. 16 – 17% w porównaniu z ogólną liczbą tych, którzy studia rozpoczęli. Na studiach wieczorowych (oceniana jednostka prowadzi studia wieczorowe) w tym samym okresie wyniosła 41 osób, co stanowiło ok. 22% w porównaniu z ogólną liczbą tych, którzy studia rozpoczęli. Na studiach drugiego stopnia stacjonarnych odsiew w roku akademickim 2010/2011 wyniósł 10 osób, w roku akademickim 2011/2012 – 39 tj. ok. 30%, a w roku akademickim 2012/2013 aż 102 osoby, tj. ok. 43%.

Przyczyny odsiewu są zróżnicowane. Jedną z nich, będącą swoistym znakiem czasów obecnej rzeczywistości akademickiej, jest niepodjęcie nauki na studiach. Do innych należy zaś niezaliczenie semestru lub roku studiów, rezygnacja ze studiów z różnych przyczyn, zmiana trybu studiów, a na studiach płatnych jest to niewywiązanie się z obowiązku opłaty za studia.

4. Jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

W wizytowanej jednostce system monitorowania losów absolwentów i wykorzystywania uzyskanych wyników do doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku jest w procesie kształtowania. Stosowane są dwa sposoby monitorowania losów absolwentów. Po pierwsze, poprzez współpracę ze Stowarzyszeniem Absolwentów Instytutu Stosunków Międzynarodowych. Brakuje jednak informacji, na czym współpraca ta polega. Po drugie, poprzez udział przedstawiciela ocenianej jednostki w pracach Wydziałowej Komisji ds. Monitorowania Losów Absolwentów.

Uczelnia prowadzi badanie losów zawodowych absolwentów z wykorzystaniem do tego celu Pracowni Ewaluacji Jakości Kształcenia odpowiadającej za merytoryczną wartość badania oraz Biura Karier, które wspiera przedsięwzięcie logistycznie i organizacyjnie. Badanie prowadzone jest w dosyć specyficznych warunkach, ponieważ Pracownia prowadzi „Monitorowanie losów absolwentów uczelni wyższych z wykorzystaniem danych administracyjnych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych”, realizowane na zamówienie Instytutu Badań Edukacyjnych (IBE) w ramach projektu pt.: „Badanie jakości i efektywności edukacji oraz instytucjonalizacji zaplecza badawczego współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego UE, w ramach Poddziałania 3.1.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki”. Badanie rozpoczęto w czerwcu 2010 r., a jego zakończenie planowane jest na marzec 2014 r. Ankieta ma formę elektroniczną i zawiera pytania m.in. o to, czy absolwent pracuje, czy łatwo było mu znaleźć pracę, czy ukończone studia mu w tym pomogły, jakie przedmioty były najbardziej przydatne z perspektywy rynku pracy. Jak dotąd badanie to nie wpływa w sposób znaczący na program kształcenia.

Oprócz tego Wydział prowadzi proces ankietyzacji poprzez kwestionariusz zamieszczony na stronie internetowej Wydziału. Ankieta jest ogólnodostępna i otwarta, nie wymaga uwierzytelnienia ukończenia studiów na danym Wydziale, dlatego jej wartość merytoryczną należy ocenić negatywnie. Osoba z zewnątrz, która nigdy nie studiowała na Wydziale może ją wypełnić i zafałszować wyniki.

W podnoszeniu jakości kształcenia na ocenianym kierunku uczestniczą interesariusze zewnątrzni. Mają oni jednak specyficzną postać. Nie są nimi bowiem podmioty polityczne, społeczno-gospodarcze i inne, tworzące rynek pracy dla absolwentów ocenianego kierunku, lecz głównie są to zagraniczne uczelnie zainteresowane nadawaniem wraz z Uniwersytetem Warszawskim wspólnych lub podwójnych dyplomów. W ocenie ZO, działania te są wartościowe, potrzebne i zasługują na jak najbardziej pozytywną ocenę. Jednocześnie

wyróżniają wizytowaną jednostkę. Wyzwaniem jednak jest uwzględnianie ocen pracodawców jako interesariuszy zewnętrznych.

Załącznik nr 4. Ocena losowo wybranych prac etapowych i prac dyplomowych

Załącznik nr 4. Ocena losowo wybranych prac dyplomowych

Oceniana jednostka przedłożyła ZO do wglądu prace etapowe studentów studiów I i II stopnia (stacjonarnych i wieczorowych). Uwagę zwraca różnorodność form tych prac. Są to bowiem testy wiedzy, eseje, ekspertyzy, projekty multimedialne, prognozy oraz referaty pisemne. Służą one – z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych form oraz treści kształcenia – weryfikacji efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów. Na zakończenie zajęć, ale także etapów w trakcie ich realizacji. Wszystkie formy prac etapowych przechowywane są przez ocenianą jednostkę przez okres minimum jednego roku.

Dość powszechnie stosowaną formą prac etapowych studentów są testy wiedzy, ale także –choć rzadziej – testy kompetencyjne. Te pierwsze stanowią ok. 30% ogólnej liczby pisemnych prac etapowych na ocenianym kierunku. Stosowane są chociażby do weryfikacji wiedzy z takich przedmiotów jak „Geografia polityczna”, „Prawo międzynarodowe publiczne”, „Demokracje liberalne i nieliberalne w Azji Wschodniej”. Z kolei test kompetencyjny stosowany jest do weryfikacji efektów kształcenia w ramach zajęć chociażby z przedmiotu „Ekonomia”. Służy weryfikacji umiejętności posługiwania się głównymi kategoriami ekonomicznymi.

Inną formą prac etapowych dostosowywanych do przedmiotów i właściwych dla nich efektów kształcenia są projekty multimedialne. Stosowane są one chociażby w ramach przedmiotu „Historia stosunków międzynarodowych”. Przygotowywane są przez grupę studentów i służą weryfikacji wiedzy, ale także kompetencji społecznych w zakresie pracy w zespole, otwartości i gotowości do takiej pracy. Z kolei w ramach przedmiotu „Prognozowanie i symulacje międzynarodowe” na studiach II stopnia formą pracy etapowej jest prognoza ewolucji sytuacji międzynarodowej. Przygotowywana jest przez zespół, w ramach którego każdy ze studentów otrzymuje taką samą ocenę. Forma ta służy weryfikacji wiedzy na temat metod prognozowania, umiejętności ich zastosowania, a także sprawdzenia kompetencji społecznych w zakresie zdolności „wejścia w rolę eksperta” przeprowadzającego proces prognozowania.

Inną formą są referaty wygłaszane i przedkładane prowadzącemu zajęcia w wersji pisemnej. Stosowane są do weryfikacji efektów kształcenia chociażby w ramach takich przedmiotów jak „Stosunki międzynarodowe w Europie” (studia I stopnia), czy „Historia gospodarcza powszechna i Polski”. Forma ta służy weryfikacji wiedzy, ale także umiejętności przedstawiania poglądów przed grupą, wręcz publicznych wystąpień.

Przeгляд losowo wybranych dyplomowych na ocenianym kierunku skłania do kilku ocen, wniosków i sugestii. Po pierwsze, tematyka prac jest zgodna z obszarem badawczym nauki o stosunkach międzynarodowych. Oznacza to, że przedmiotem analizy były zjawiska, procesy lub działania o charakterze transgranicznym. Po drugie, tematyka prac jest zróżnicowana z uwzględnieniem szerokiego spektrum zjawisk i procesów międzynarodowych, politycznych, gospodarczych i społecznych, dotyczących działań państw, organizacji międzynarodowych i podmiotów niepaństwowych. Sformułowania tytułów niektórych prac wydają się być zbyt publicystyczne i niesformułowane z użyciem kategorii nauki o stosunkach międzynarodowych. Po trzecie, poziom merytoryczny prac jest znacząco zróżnicowany, chociaż większością wydają się być prace na dobrym poziomie. Po czwarte, znacząco zróżnicowany jest poziom metodologiczny prac. Obok prac o starannie przemyślanych i zastosowanych założeniach metodologicznych i podstawach teoretycznych w postaci szkół myślenia trafiają się prace, w których nie ma wzmianki o przyjętych i zastosowanych założeniach metodologicznych. Należy podkreślić, że poziom metodologiczny niektórych prac dyplomowych był przedmiotem krytycznych ocen w czasie wizytacji zespołu oceniającego PKA w 2007 roku. Wiele wskazuje na to, że od czasu wizytacji w 2007 roku poziom metodologiczny prac dyplomowych nie został znacząco poprawiony. Po piąte, jednym z najsłabszych elementów kilku z ocenianych prac był wstęp, w którym szczególnie powinna być widoczna praca koncepcyjna wykonana w czasie zajęć seminaryjnych. Zdarzają się prace, w których wstęp był przygotowany wręcz wzorcowo. Jednakże w innych, o ile problem badawczy i cele poznawcze były z reguły jasno określone z akcentem na słowo „z reguły”, to jednak „z reguły” brakowało określenia hipotez badawczych podlegających weryfikacji i zastosowanych metod badawczych. Dość powszechnie występowała ocena stanu literatury i badań. ZO sugeruje wypracowanie wzorca wstępu do prac licencjackich, który powinien zawierać następujące elementy: 1) sformułowanie problemu badawczego, 2) określenie celu/celów poznawczych, 3) określenie hipotez podlegających weryfikacji, 4) analiza struktury pracy i treści rozdziałów, 5) analiza stanu literatury i badań, 6) identyfikacja zastosowanych metod badawczych. Po szóste, w ocenianych pracach powstałych na kierunku *stosunki*

międzynarodowe dość powszechnie była wykorzystywana literatura obcojęzyczna. Fakt ten – zdaniem ZO – zasługuje na jak najbardziej pozytywną ocenę. Po siódme, w niektórych pracach zauważalne są elementy języka publicystycznego. ZO sugeruje większą troskę o stosowanie w procesie pisania prac dyplomowych siatki pojęciowej właściwej nauce o stosunkach międzynarodowych. Po ósme, „jakość” niektórych recenzji zasługuje na krytyczną ocenę. Zawierają bowiem zdawkowe, lakoniczne określenia na temat struktury pracy i jej wartości merytorycznej. W raporcie z wizytacji zespołu oceniającego PKA w 2007 r. zawarte były krytyczne opinie na temat „jakości” recenzji prac dyplomowych. Oznacza to, że nie nastąpiła w tym zakresie istotna poprawa. Są to jednak sporadyczne przypadki. Po dziewiąte, wskazane jest przygotowanie ujednoliconych zasad sporządzania przypisów i struktury bibliografii. Obok prac wzorcowo przygotowanych pod tym względem, trafiają się takie, w których sporządzanie przypisów lub wykazu bibliografii odbiega od przyjętych zasad.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Oceniana jednostka dla kierunku *stosunki międzynarodowe* przygotowała efekty kształcenia. Są one zgodne z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji i koncepcją kształcenia na ocenianym kierunku oraz uwzględniają jego specyfikę. Są dostosowane do stopnia kształcenia i profilu ogólnoakademickiego.
- 2) Efekty kształcenia dla kierunku *stosunki międzynarodowe* zostały przygotowane w sposób zrozumiały i z wyjątkiem kompetencji społecznych w postaci bycia „kompetentnym uczestnikiem kultury globalnej”, są mierzalne i weryfikowalne.
- 3) Do weryfikacji przyjętych efektów kształcenia na ocenianym kierunku stosowane jest szerokie spektrum metod. Umożliwiają one ocenę osiągnięcia efektów kierunkowych i przyjętych dla poszczególnych przedmiotów. Jednakże w tym ostatnim przypadku w sylabusach zabrakło wskazania metod weryfikacji dla każdego z przyjętych efektów. Starannie przygotowana została procedura dyplomowania. Metody weryfikacji efektów kształcenia są udostępnione studentom. Są wprawdzie przypadki lakonicznych recenzji, ale są one sporadyczne.
- 4) Wizytowana jednostka rozwija system monitorowania karier absolwentów. Brakuje jednak informacji, w jaki sposób uzyskana wiedza jest wykorzystywana do doskonalenia jakości procesu kształcenia.

3. Program studiów umożliwi osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

1. Realizowany program kształcenia umożliwi studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta

Instytut na kierunku *stosunki międzynarodowe* prowadzi studia pierwszego i drugiego stopnia, w trybach: studia stacjonarne i niestacjonarne wieczorowe. Prowadzi studia w języku polskim, ale także studia pierwszego i drugiego stopnia w języku angielskim, co znacząco wyróżnia wizytowaną jednostkę i oceniany kierunek wśród innych w Polsce. Studenci studiów drugiego stopnia – w przeciwieństwie do studentów studiów pierwszego stopnia – mają możliwość znacznej indywidualizacji „ścieżki” kształcenia poprzez wybór jednej spośród dziesięciu specjalności. Są to: Biznes i polityka Indii; Bezpieczeństwo i studia strategiczne; Dyplomacja współczesna; Integracja i stosunki zewnętrzne UE; Komunikowanie międzykulturowe; Międzynarodowa polityka handlowa; Studia pozaeuropejskie (dwie specjalizacje: Studia amerykańskie oraz Studia nad Afryką, Bliskim i Środkowym Wschodem); Studia wschodnioazjatyckie. Każdego roku w ok. 100 studentów pierwszego i drugiego stopnia uczestniczy w programach wymiany międzynarodowej, najczęściej w ramach programu Erasmus. Mają możliwość studiowania na uczelniach w ok. 60 państwach całego świata. Możliwe także jest przygotowanie do pracy – w przypadku studiów pierwszego stopnia – do pracy na stanowisku analityka średniego szczebla, a w przypadku studiów drugiego stopnia do pracy na stanowisku analityka i specjalisty w podmiotach uczestniczących w stosunkach międzynarodowych.

Ważnym elementem programu studiów opiniowanego kierunku jest nauczanie języków obcych, zwłaszcza języka angielskiego. Służą temu nie tylko lektoraty, ale także zajęcia prowadzone w języku angielskim. Ich liczba systematycznie wzrasta i w roku akademickim 2013/2014 wynosiła 14 przedmiotów. Zajęcia te umożliwiają osiągnięcie kilku elementów zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Zaskakująca jest jednak opinia, którą sformułowali studenci ocenianego kierunku w czasie spotkania z przedstawicielem ZO. Uznali bowiem, że oferta zajęć w językach obcych, zwłaszcza w języku angielskim, jest zbyt skromna i nie zaspokaja oczekiwań studentów. Wskazane jest więc zwiększenie liczby zajęć oferowanych studentom ocenianego kierunku w języku angielskim.

Pomimo interesujących założeń, program studiów na ocenianym kierunku nie w pełni satysfakcjonuje studentów. Podczas spotkania z ZO zgłosili oni parę zastrzeżeń. Negatywnie ocenili wymiar kształcenia językowego, uznając, iż kierunek *stosunki międzynarodowe* powinien oferować więcej godzin lektoratu niż jest to przewidziane obecnie, tj. maks. 240 godzin bezpłatnego lektoratu wybranego języka obcego. Co więcej, wskutek tego, że

lektoraty prowadzone są wg zasad przyjętych przez Senat UW, czyli przez organ ogólnouczelniany, kształcenie językowe nie jest skorelowane z kształceniem kierunkowym, ale zupełnie od niego odrębne, co jest zjawiskiem niepożądanym. Zdaniem studentów, pomiędzy grupami będącymi z założenia na tym samym poziomie zachodzą spore różnice, a wg powszechnej w ich mniemaniu opinii (jak stwierdzili, powtarzanej przez studentów również innych kierunków), najslabiej prowadzone są zajęcia z języków najbardziej istotnych z punktu wymagań rynku pracy, a więc angielskiego, niemieckiego i francuskiego. Pozytywnie należy natomiast ocenić bogatą ofertę języków obcych do wyboru. Problemem podniesionym przez studentów jest powtarzanie na studiach II stopnia pewnych treści podstawowych, które absolwenci kierunku po studiach I stopnia mają dobrze opanowane, w celu wyrównania poziomu w grupie. Przyczyną takiego stanu rzeczy jest sposób organizacji rekrutacji na studia II stopnia. Jedyne kryterium stanowi egzamin wstępny, który zdaniem części studentów obecnych na spotkaniu z ZO – tych, którzy już go zdawali lub widzieli, jest zbyt prosty, by umożliwić merytoryczną selekcję kandydatów. Studenci negatywnie oceniają sposób przypisania punktów ECTS do poszczególnych przedmiotów. Ich zdaniem, są one w większości niedoszacowane, tj. wymagają większego nakładu czasu i nauki niż wynika to z przypisanej do nich liczby punktów. Kursy do wyboru dostępne są dla studentów tylko w puli przedmiotów ogólnouniwersyteckich. Również tylko w tej grupie przewidziane są przedmioty prowadzone w języku obcym. Program ocenianego kierunku przewiduje wprowadzenie kilka przedmiotów w języku obcym, ale w pierwszej kolejności dedykowane są one studentom z zagranicy, którzy uczą się na Uniwersytecie Warszawskim w ramach programu Erasmus lub na podstawie umowy bilateralnej. Na każdym z tych kursów przewidziany jest limit dla rodzimych studentów, wynosi on jednak ok. 7 – 8 osób na grupę. Studenci wyrazili chęć realizowania większej liczby przedmiotów w języku obcym, zgłosili ten postulat władzom Instytutu, jednak uzyskali odpowiedź, iż przedmioty obligatoryjne nie mogą być na studiach polskojęzycznych prowadzone w języku obcym. Z tym stwierdzeniem należy się zgodzić. Warto się jednak zastanowić nad uruchomieniem kursów fakultatywnych dedykowanych dla studentów ocenianego kierunku, zamiast powiększania udziału w programie przedmiotów ogólnouniwersyteckich.

System zaliczania praktyk zawodowych studenci ocenili jako przejrzysty i dobrze zorganizowany. Formalnym zaliczaniem odbytych praktyk zajmuje się pełnomocnik powołany dla Instytutu. Ma on też swojego odpowiednika na szczeblu Wydziału.

2. Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość

Należy wyraźnie podkreślić, że przyjęte dla ocenianego kierunku treści kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów, formy ich prowadzenia oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną, przemyślaną całość. Wyraźnie widoczna jest różnorodność form organizacji procesu dydaktycznego. Obok wykładów są to ćwiczenia, konwersatoria, przedmioty obowiązkowe, przedmioty ograniczonego wyboru, przedmioty swobodnego wyboru, przedmioty ogólnouniwersyteckie. Należy także uwzględnić praktyki dla studentów studiów pierwszego stopnia. Analiza sylabusów wskazuje na różnorodność stosowanych metod dydaktycznych. Należą do nich – obok uczestniczenia w wykładach – formy aktywizujące studentów, takie jak dyskusje, wystąpienia w postaci prezentacji referatów, prezentacje multimedialne oraz zadania wykonywane indywidualnie i grupowo. Wyraźnie widoczna jest korelacja treści kształcenia, form zajęć i metod dydaktycznych. Widoczne jest równoważenie proporcji liczby godzin wykładów i liczby godzin ćwiczeń. Jest to istotna zmiana w porównaniu z wizytacją przeprowadzoną w 2007 r. Wówczas jedną z uwag krytycznych ZO PKA była nadmierna liczba godzin wykładów w porównaniu z ćwiczeniami, a zaleceniem było zmienienie tych proporcji. Za prawidłową należy uznać sekwencję układu przedmiotów i treści kształcenia. Wyraźnie widoczne jest przechodzenie od treści kształcenia o charakterze podstawowym i ogólnym do szczegółowych treści kształcenia. Rozwiązania te są podporządkowane osiągnięciu przyjętych efektów kształcenia.

Studia pierwszego stopnia trwają sześć semestrów i trzy lata, zaś studia drugiego stopnia cztery semestry i dwa lata. Przyjęte okresy kształcenia są – w ocenie ZO – wystarczające do osiągnięcia przyjętych efektów kształcenia.

Ważnym elementem procesu kształcenia na ocenianym kierunku są przedmioty i specjalności do wyboru. Są one ważnym i wartościowym elementem indywidualizowania procesu dydaktycznego. Należy jednak podkreślić znaczącą asymetrię indywidualizacji procesu kształcenia studentów studiów pierwszego stopnia i studentów studiów drugiego stopnia. Ci pierwsi nie mają możliwości wyboru specjalności, a jedynie przedmioty ograniczonego wyboru oraz przedmioty swobodnego wyboru, takie jak przedmioty ogólnouniwersyteckie czy lektoraty. Ci drudzy, a więc studenci studiów drugiego stopnia, obok wymienionych przedmiotów swobodnego i ograniczonego wyboru mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia poprzez wybór jednej spośród wymienionych już wcześniej specjalności. Zdaniem ZO, wskazane jest zastanowienie się przez osoby

odpowiedzialne za proces dydaktyczny na ocenianym kierunku nad możliwością zaoferowania specjalności studentom studiów pierwszego stopnia.

Liczba punktów ECTS została przypisana do programu kształcenia i do poszczególnych przedmiotów zgodnie z przyjętymi zasadami. Odzwierciedla bowiem nakład czasu pracy studenta niezbędny do osiągnięcia przyjętych efektów kształcenia przy założeniu, że roczny, godzinowy wymiar nakładu pracy studenta niezbędny do osiągnięcia tych efektów wynosi 60 ECTS. Liczba punktów ECTS dla studiów pierwszego stopnia wynosi więc 180, zaś dla studiów drugiego stopnia 120. Spełniony jest określony w rozporządzeniu MNiSW z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów ... wymóg, aby liczba punktów przypadających na zajęcia do wyboru wynosiła minimum 30% ogólnej liczby punktów ECTS określonej dla całego programu kształcenia. Na studiach pierwszego stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych liczba ta wynosi w obu przypadkach 37%, zaś na studiach drugiego stopnia 43%.

Jak już podkreślano, praktyki są obowiązkowe dla studentów studiów pierwszego stopnia, stacjonarnych i niestacjonarnych w liczbie 120 godzin. Nie są obowiązkowe – co jest dyskusyjne – dla studentów studiów drugiego stopnia. Celem praktyk jest uzupełnienie efektów kształcenia uzyskanych przez studentów w czasie zajęć dydaktycznych o nowe efekty możliwe do uzyskania w instytucji uczestniczącej w stosunkach międzynarodowych. Studenci ocenianego kierunku mają możliwość odbywania praktyk w szerokim spektrum instytucji rządowych i pozarządowych, organizacji międzynarodowych, korporacji transnarodowych. Na podstawie uzyskanych informacji, dobór miejsc praktyk należy uznać za prawidłowy, uwzględniający specyfikę kierunku *stosunki międzynarodowe*.

Zasady odbywania i zaliczania praktyk określa regulamin praktyk przyjęty na Wydziale. Choć w programie studiów I stopnia praktyki przypisane są do trzeciego roku studiów, student ma możliwość wcześniejszego ich zaliczenia. Podstawę zaliczenia praktyki stanowi opinia przygotowana przez instytucję przyjmującą studenta. Taki sposób zaliczania praktyk uwzględnia możliwość nabycia przez studenta umiejętności praktycznych.

Studenci ocenianego kierunku mają możliwość korzystania z różnych form grupowej i indywidualnej opieki naukowej. Studenci wybitnie uzdolnieni mają możliwość studiowania w ramach indywidualnego toku studiów i swobodnego wyboru przedmiotów studiowania. O taką formę organizacji procesu dydaktycznego mogą ubiegać się studenci drugiego roku studiów pierwszego stopnia oraz po pierwszym roku studiów drugiego stopnia. Warunkiem jest średnia ocen wynosząca co najmniej 4,75. Student ubiegający się o indywidualny tok studiów wybiera sobie opiekuna naukowego, który akceptuje katalog przedmiotów

wybranych przez studenta i nadzoruje proces ich zaliczania. Na ocenianym kierunku istnieje także możliwość włączania studentów wybitnie uzdolnionych do prowadzonych badań naukowych.

Reasumując, ZO ocenia, że zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy i metody dydaktyczne tworzą spójną całość. ZO pozytywnie ocenia stopień realizacji zaleceń sformułowanych podczas poprzedniej wizytacji, co pozwoliło na przeprowadzenie procesu zmian programu studiów w celu dalszego rozwoju ocenianego kierunku studiów.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Przyjęty program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z założonych celów kształcenia na ocenianym kierunku oraz umożliwia także osiągnięcie założonej struktury kwalifikacji absolwenta.
- 2) Przyjęte dla ocenianego kierunku treści kształcenia w ramach poszczególnych przedmiotów i specjalności, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne w założeniu tworzą spójną całość.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów.

1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu.

Liczba nauczycieli akademickich, dla których Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy wynosi 61 osób, w tym 1 osoba w niepełnym wymiarze pracy.

Na studiach I stopnia zajęcia prowadzi 56 pracowników. Osoby te to 10 profesorów; 3 doktorów habilitowanych; 36 doktorów i 7 magistrów, w tym: 44 pracowników zaliczanych jest do dyscypliny nauki o polityce. Największą grupę stanowią więc politolodzy.

Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia na studiach II stopnia w Instytucie wynosi 54 osoby. Osoby te to 10 profesorów; 1 doktor habilitowany; 36 doktorów i 7 magistrów, w tym: 42 pracowników zaliczanych jest do dyscypliny nauki o polityce. Największą grupę stanowią politolodzy, co jest właściwe z punktu widzenia rozwoju ocenianego kierunku studiów.

Reasumując, liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych efektów kształcenia.

2) *Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów.*

Do minimum kadrowego zostało zgłoszonych 39 osób, ale 2 osoby nie zostały zaliczone ze względu na brak w teczkach osobowych dokumentu poświadczającego równoważność dyplomu wydanego za granicą o nadaniu stopnia naukowego doktora z dyplomem wydawanym w RP. Po dokonanej analizie pod względem formalnym akt osób, które wchodzi w skład minimum kadrowego na ocenianym kierunku, ZO uznał, iż zostały spełnione warunki określone w **§ 14 ust. 1** rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. Nr 243, poz. 1445, z późn. zm.) – *minimum kadrowe dla studiów pierwszego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora* oraz w **§ 15 ust. 1** – *minimum kadrowe dla studiów drugiego stopnia na określonym kierunku studiów stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.*

Ponadto zostały spełnione wymagania określone w **§ 13 ust. 1** powyższego rozporządzenia (*do minimum kadrowego studiów pierwszego stopnia wliczani są nauczyciele akademicy zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru*), **§ 13 ust. 2** (*do minimum kadrowego dla studiów drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich są wliczani nauczyciele akademicy, dla których uczelnia ta stanowi podstawowe miejsce pracy, zatrudnieni w uczelni na podstawie mianowania albo umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, nie krócej niż od początku semestru studiów*), **§ 13 ust. 3** (*nauczyciel akademicki może być wliczony do minimum kadrowego w danym roku akademickim, jeżeli osobiście prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych, w przypadku samodzielnych nauczycieli akademickich i co najmniej 60 godzin zajęć dydaktycznych w przypadku nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora lub tytuł zawodowy magistra*).

Wszyscy nauczyciele akademicki złożyli oświadczenie o wyrażeniu zgody na zaliczenie ich do minimum kadrowego ocenianego kierunku studiów, co pozwoliło ZO na uznanie, iż w odniesieniu do tych osób spełnione zostały wymagania określone w art. 112 a ust. 1 – 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572, z późn. zm.). Uczelnia stosuje wzór oświadczenia o wyrażeniu zgody na wliczenie do minimum kadrowego, który pozwala na stwierdzenie, iż wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego spełniają warunki określone w art. 112 a ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r., poz. 572 i 742).

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy. Jedynym niedociągnięciem jest fakt, że w teczkach osobowych dwóch nauczycieli akademickich brak jest dokumentu poświadczającego równoważność dyplomu wydanego za granicą o nadaniu stopnia naukowego doktora z dyplomem wydawanym w RP.

Ocena czy w minimum kadrowym są reprezentanci każdego obszaru wiedzy, odpowiadającego obszarowi kształcenia, do którego przyporządkowano oceniany kierunek studiów oraz czy obejmuje ono reprezentantów dyscyplin naukowych lub artystycznych, do których odnoszą się efekty kształcenia.

Zgodnie z § 13 ust. 3 ww. rozporządzenia, obszar kształcenia, do którego przyporządkowano oceniany kierunek studiów jest reprezentowany w minimum kadrowym przez co najmniej jednego nauczyciela akademickiego posiadającego dorobek w obszarze wiedzy odpowiadającym temu obszarowi kształcenia, ponieważ 31 nauczycieli akademickich zaliczonych do minimum kadrowego reprezentuje obszar nauk społecznych, a 6 – obszar nauk humanistycznych.

Jednoznaczna ocena spełnienia wymagań dotyczących minimum kadrowego dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów.

2 osoby nie zostały zaliczone ze względu na brak w teczkach osobowych dokumentu poświadczającego równoważność dyplomu wydanego za granicą o nadaniu stopnia naukowego doktora z dyplomem wydawanym. W przypadku pozostałych osób zostały spełnione wymagania w zakresie minimum kadrowego dla studiów pierwszego i drugiego stopnia. Tak więc, do minimum kadrowego zaliczono 37 spośród zgłoszonych 39 nauczycieli akademickich.

Na wskazanych do minimum kadrowego 10 samodzielnych pracowników naukowych wszyscy (tzn. 10) jest zaliczonych do minimum kadrowego studiów I stopnia, a 6 z nich również do minimum kadrowego studiów II stopnia. Spośród zaliczonych do minimum

kadrowego 27 osób ze stopniem naukowym doktora wszystkie osoby są zaliczone do minimum kadrowego studiów I stopnia, a 20 z nich również do minimum kadrowego studiów II stopnia.

Ocena stabilności minimum kadrowego (częstotliwość zmian jego składu)

Dla 61 nauczycieli akademickich prowadzących obecnie zajęcia na ocenianym kierunku zatrudnienie w UW stanowi podstawowe miejsce pracy. Wszystkie osoby wskazane do minimum kadrowego zatrudnione zostały w podstawowym miejscu pracy na ogół na podstawie umów o pracę na czas nieokreślony, co sprawia, iż trzon kadrowy dla ocenianego kierunku jest stabilny. Wpisuje się to założenia realizowanej w Instytucie polityki kadrowej, której celem jest zbudowanie wykwalifikowanego i przede wszystkim stabilnego zespołu nauczycieli akademickich.

W ocenie polityki kadrowej Instytutu należy więc podkreślić wysoką stabilność minimum kadrowego. W zdecydowanej większości są to pracownicy zatrudnieni w Instytucie w fazie jego powstanie i w najwcześniejszym okresie jego funkcjonowania. Instytut jest miejscem, gdzie powstawały ich prace naukowo-badawcze i awanse naukowe. Obecnie – jak wynika z Raportu samooceny – polityka kadrowa jednostki zorientowana jest na zatrudnianie absolwentów Instytutu i umożliwianie im szybkiego rozwoju naukowego, szybkiego podnoszenia kwalifikacji i naukowych awansów. Jednakowoż z uwagi na interdyscyplinarny charakter kształcenia w Instytucie niezbędnym jest także otwarcie się na pracowników nauk pokrewnych, jak np. prawo międzynarodowe, ekonomia, socjologia, filozofia czy kulturoznawstwo.

Ocena spełnienia wymagań dotyczących relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiącymi minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów.

Według stanu na dzień 16 I 2014 r. na kierunku *stosunki międzynarodowe* w Instytucie studiowało studentów na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych 1238. Minimum kadrowe na wizytowanym kierunku na studiach I i II stopnia stanowi 39 nauczycieli akademickich, na łączną liczbę 61 pracowników zatrudnionych w Instytucie (1 osoba w niepełnym wymiarze czasu pracy). Stosunek liczby nauczycieli akademickich, stanowiących minimum kadrowe do liczby studentów wynosi **1:30**. Zatem Uczelnia spełnia wymagania dotyczące relacji pomiędzy liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów.

Ocena prawidłowości obsady zajęć dydaktycznych z poszczególnych przedmiotów: ocena zgodności obszarów nauki, dziedzin i dyscyplin naukowych reprezentowanych przez poszczególnych nauczycieli akademickich (w przypadku profilu praktycznego - ich doświadczenia zawodowego), ze szczegółowymi efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów/modułów.

Na podstawie przedłożonych informacji o dorobku naukowym nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów, ZO stwierdził zgodność dyscyplin naukowych (tematyki dorobku naukowego) ze szczegółowymi efektami kształcenia dla poszczególnych przedmiotów. Szerszy opis przedstawiono w Załączniku Nr 5 - Część II. Pozostali nauczyciele akademicy – zakres ich kwalifikacji i zajęcia dydaktyczne prowadzone na ocenianym kierunku studiów.

W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość: ocena przygotowania nauczycieli akademickich do realizacji zajęć dydaktycznych w tej formie.

Uczelnia nie realizuje zajęć dydaktycznych przy użyciu technik i metod kształcenia na odległość.

Ogólna ocena hospitowanych zajęć dydaktycznych.

Hospitowane zajęcia zostały ocenione przez ZO bardzo wysoko. Prowadzący zajęcia byli dobrze przygotowani merytorycznie. Sposób prowadzenia zajęć zachęcał studentów do podejmowania z prowadzącym dyskusji. Podczas zajęć wykorzystywane były środki multimedialne.

Załącznik nr 6 Informacja o hospitowanych zajęciach i ich ocena.

Ocena czy dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia

Dorobek naukowy pracowników wizytowanej jednostki należących do minimum kadrowego jest adekwatny do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia w obszarze nauk społecznych i obszarze nauk humanistycznych. Zgodnie z oczekiwaniami i profilem wykształcenia pracowników naukowych Instytutu oraz rodzajem prowadzonych zajęć dydaktycznych, dorobek ten bezpośrednio nawiązuje do ich treści programowych, co stwarza szanse i możliwości pogłębiania wiedzy z określonych przedmiotów specjalizacyjnych oraz pozwala na indywidualizację rozwoju naukowego studentów kierunku

stosunki międzynarodowe. Z przekazanych w Raporcie samooceny informacji, jak też analizy programu kształcenia wynika, że kwalifikacje osób prowadzących zajęcia dydaktyczne umożliwiają osiągnięcie zakładanych celów oraz efektów kształcenia w strukturze przedmiotowej programu. Oba wymienione komponenty pozostają w ścisłej relacji z założoną koncepcją kształcenia, bogatą i różnorodną, gdy chodzi o kierunkowe i specjalizacyjne przygotowanie absolwentów.

3) *Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.*

Polityka kadrowa Instytutu ukierunkowana jest na rozwój kadry naukowo-dydaktycznej powiązany z postulatem podnoszenia standardów kształcenia na ocenianym kierunku. Zgodnie z przepisami ogólnouczelnianymi za politykę tę odpowiedzialny jest Dyrektor Instytutu w porozumieniu z Dziekanem. W ostatnich latach polityka kadrowa zmierzała w kierunku osiągnięcia stopnia doktora przez pracowników będących absolwentami Instytutu. Jednak z uwagi na interdyscyplinarny charakter kształcenia Władze Instytutu sprzyjają kontynuacji nauki przez pracowników na kierunkach pokrewnych, takich jak prawo, ekonomia, socjologia, filozofia i kulturoznawstwo dla zapewnienia kompetentnej obsady zajęć przewidzianych programem kształcenia. W latach 2009-2013 doktoraty obroniło 10 pracowników jednostki. Obecnie Instytut wchodzi w okres, kiedy spodziewać się należy kolejnej grupy awansów naukowych. Na przestrzeni ostatnich 4 lat przeprowadzono z sukcesem 4 procedury habilitacyjne, a na przestrzeni roku spodziewanych jest nie mniej niż 4. Podobnie w grupie pracowników samodzielnych procedury awansu rozpoczęto w stosunku do 4 profesorów UW. W ramach polityki kadrowej jednostki warto wspomnieć o zatrudnieniu pracowników naukowo-technicznych, którzy poza pracą organizacyjną, nabywają również doświadczenia jako dydaktycy. System wspierania kadry naukowo-dydaktycznej polega na stwarzaniu możliwości wymiany doświadczeń i dorobku ze środowiskiem krajowym, a przede wszystkim międzynarodowym. Młodzi pracownicy nauki z sukcesem ubiegają się o stypendia naukowe i granty, które pozwalają na udział w licznych konferencjach międzynarodowych i stażach. Praktyką Instytutu jest obsługa administracyjna i finansowa projektów badawczych z udziałem pracowników oraz nagradzanie wysiłku dydaktycznego i organizacyjnego pracowników nagrodami Rektora UW i Dziekana WDiNP. Narzędziem weryfikującym postępy zawodowe pracowników naukowo-dydaktycznych jednostki jest okresowa ocena kadrowa, organizowana co dwa lata. Arkusz oceny okresowej zawiera szczegółowe informacje o publikacjach, aktywności konferencyjnej i dokonaniach

dydaktycznych pracownika (Załącznik do zarządzenia nr 57 Rektora UW z dnia 15 grudnia 2011 r.).

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura kwalifikacji osób prowadzących zajęcia dydaktyczne jest prawidłowa, a liczba nauczycieli akademickich w pełni gwarantuje osiągnięcie zakładanych celów i efektów kształcenia.

2) Spośród zgłoszonych do minimum kadrowego 39 nauczycieli akademickich zaliczono do minimum 37. Zaliczeni do minimum kadrowego nauczyciele akademicy w pełni spełniają określone prawem warunki w zakresie posiadania odpowiednich kwalifikacji naukowych i dorobku w danym obszarze wiedzy, pensum dydaktycznego, wymiaru czasu pracy i nieprzekroczenia limitu minimów kadrowych. W przypadku 2 nie zaliczonych do minimum kadrowego nauczycieli akademickich jedynym uchybieniem jest brak w ich teczkach osobowych dokumentu poświadczającego równoważność dyplomu wydanego za granicą o nadaniu stopnia naukowego doktora z dyplomem wydawanym w RP, w związku z powyższym osoby te nie zostały zaliczone do minimum kadrowego, ale wobec zgłoszonej do minimum kadrowego liczby 39 nauczycieli akademickich, nie narusza to uprawnień do prowadzenia ocenianego kierunku studiów.

3) Prowadzona polityka kadrowa jest w pełnym stopniu spójna z założeniami rozwoju kierunku *stosunki międzynarodowe*.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych

Baza lokalowa

Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych dysponuje własną bazą lokalową oraz użytkuje pomieszczenia ogólnouniwersyteckie. Własną bazę dydaktyczno-naukową stanowią pomieszczenia zlokalizowane w ścisłym centrum Warszawy, co ułatwia dogodny dojazd na zajęcia studentom i kadrze dydaktyczno-naukowej. Z początkiem roku akad. 2013/2014 składały się na nią:

- Macierzyste pomieszczenia WDiNP w budynku przy ul. Krakowskie Przedmieście 3, o powierzchni: 357,6 m²; w tym miejscu znajdują się m.in.

dziekanat oraz pomieszczenia zajmowane przez sekcje studenckie i sekcje stypendialne,

- Użytkowane przez WDiNP pomieszczenia w budynku przy ul. Nowy Świat 67, o powierzchni sal dydaktycznych i pokoi dydaktyczno-naukowych: 756,8 m²; w budynku tym odbywa się znacząca część zajęć dydaktycznych na kierunku stosunki międzynarodowe;
- Użytkowane przez WDiNP pomieszczenia w budynku przy ul. Nowy Świat 69, o powierzchni sal dydaktycznych i pokoi dydaktyczno-naukowych i laboratoriów: 922,8m²;
- Użytkowane przez WDiNP pomieszczenia w budynku przy ul. Bednarskiej 2/4, gdzie powierzchnia studia radiowego i sal dydaktycznych wynosi: 295 m²; w budynku tym odbywa się część zajęć dydaktycznych na kierunku *stosunki międzynarodowe*;
- Użytkowane przez ISM pomieszczenia w budynku przy ul. Żurawiej 4, o powierzchni sal i pokoi dydaktyczno-naukowych: 397, 8 m²; w budynku tym odbywa się przeważająca część zajęć dydaktycznych na kierunku *stosunki międzynarodowe*;
- Ponadto zajęcia dydaktyczne prowadzone są w pomieszczeniach ogólnouniwersyteckich znajdujących się w następujących obiektach na terenie głównego kampusu UW, tj. przy ul. **Krakowskie Przedmieście 26/28**:

Istotną niedogodnością są zbyt mała ilość pomieszczeń dydaktycznych i ich małe powierzchnie, co wpływa negatywnie na prowadzenie procesu dydaktycznego.

Infrastruktura informatyczna

Studenci Wydziału korzystają z dwóch pracowni komputerowych, przy ul. Nowy Świat 69 i Żurawia 4. W budynku przy ul. Żurawiej 4 funkcjonuje internetowa bezprzewodowa sieć WIFI. W pracowni komputerowej przy ul. Żurawiej 4 znajduje się 14 stanowisk komputerowych z połączeniem do Internetu. W Internet stacjonarny i bezprzewodowy wyposażone są również stanowiska komputerowe w zakładach naukowo-dydaktycznych Instytutu.

Baza biblioteczna

Studenci WDiNP korzystają z bazy bibliotecznej, na którą składają się zasoby wypożyczalni i czytelni Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, zlokalizowanej w budynku przy ul. Dobrej oraz Biblioteki Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych. Biblioteka

UW wg stanu na 2012 rok dysponuje zasobem woluminów w liczbie prawie 3,1 mln. Zasoby biblioteczne są skatalogowane w systemie katalogów kartkowych i elektronicznych, przy czym katalogi elektroniczne pozwalają na szybki dostęp do zasobów bibliotecznych on-line. Każdy student UW może korzystać poprzez Internet z baz artykułów naukowych czasopism krajowych, a co ważne dla kierunku studiów *stosunki międzynarodowe* – czasopism zagranicznych.

Istotnym niedociągnięciem jest duża awaryjność sprzętu komputerowego, co wiąże się z jego zbyt długim użytkowaniem.

Na 10 wybranych losowo z sylabusów pozycji literatury podstawowej:

- W 2 przypadkach w bibliotece wydziałowej i w BUW-ie dostępnych było 10 egzemplarzy;
- W 2 przypadkach w bibliotece wydziałowej i w BUW-ie dostępnych było 9 egzemplarzy;
- W 2 przypadkach w bibliotece wydziałowej i w BUW-ie dostępnych było 6 egzemplarzy;
- W 1 przypadku w bibliotece wydziałowej i w BUW-ie dostępne były 2 egzemplarze;

W przypadku 3 pozycji nie wykazano, że są one dostępne dla studentów w bibliotece.

Zaopatrzenie biblioteki uniwersyteckiej i wydziałowej, godziny udostępniania oraz czytelnię studenci uczestniczący w spotkaniu z ZO ocenili pozytywnie, zapewniając, że spełniają one ich oczekiwania i potrzeby.

Dostosowanie infrastruktury dydaktycznej i zasobów bibliotecznych do potrzeb osób niepełnosprawnych

Strukturą odpowiedzialną za proces optymalizacji warunków studiowania na UW osób niepełnosprawnych jest Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych. Biuro świadczy wielkoobszarową pomoc kandydatom i studentom z różnymi rodzajami niepełnosprawności fizycznej i intelektualnej. Każdy student może skorzystać z pomocy psychologicznej. Do form pomocy technicznej i logistycznej niezwykle ważnej w przypadku studentów nie mogący samodzielnie czytać tekstów należy Akademicka Biblioteka Cyfrowa, złożona z nagranych w formie dźwiękowej opracowań pomocnych w toku studiów, a także przygotowywanie materiałów dydaktycznych w alfabecie Braille'a czy w postaci wydruków o zmiennej czcionce. Innym rodzajem działalności BON jest pomoc związana z transportem na zajęcia studentów niepełnosprawnych ruchowo oraz objęcie ich tzw. pomocą asystencką, ułatwiającą przemieszczanie się oraz udział w zajęciach. Uniwersytet oferuje również studentom niepełnosprawnym ruchowo pomoc przy zakwaterowaniu w domach studenckich

w liczbie 66 miejsc. W obiektach użytkowanych przez Wydział zainstalowane zostały podnośniki i podjazdy dla wózków inwalidzkich, a obowiązkowym elementem wyposażenia budynków wielokondygnacyjnych są windy.

W planach Władz Wydziału na najbliższe lata znalazły się remonty i modernizacje obiektów dydaktycznych i dydaktyczno-naukowych. Zgodnie z Decyzją Nr 7/ŚRÓ/C1/10 o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego wydaną w dniu 12 października 2010 r. przez Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy działka przy ul. Bednarskiej 2/4 będzie optymalnie zagospodarowana. Całość zamierzeń inwestycyjnych została podzielona na trzy etapy:

- Etap A – jest związany z budową nowego budynku dydaktyczno-naukowego.
- Etap B – będzie obejmował środkową część działki i będzie polegał na budowie dwóch skrzydeł stanowiących kontynuację budynku, który powstanie po zakończeniu etapu A. Skrzydła będą dwukondygnacyjne i zostaną lokalizowane od strony ul. Dobrej oraz od ul. Wybrzeże Kościuszkowskie.
- Etap C – rewitalizacja zabytkowego budynku dawnych Łaźni Teodozji Majewskiej.

Planowana jest także rewitalizacja Gmachu Audytoryjnego w Kampusie Centralnym UW. Gmach Audytoryjny znajduje się na terenie Kampusu Centralnego Uniwersytetu Warszawskiego przy ul. Krakowskie Przedmieście 26/28. Rewitalizacja ma polegać na remoncie wnętrza budynku i jego elewacji, a także dostosowaniu pomieszczeń piwnicznych dla potrzeb wydziału, likwidacji kotłowni i podłączeniu do istniejącej sieci c.o., dostosowaniu poddasza wraz z doświetleniem, wymianie istniejących instalacji wraz z wyposażeniem w instalację wentylacji mechanicznej, klimatyzacji i audio-wideo oraz uporządkowaniu terenu wokół budynku.

Studenci w sposób negatywny ocenili infrastrukturę dydaktyczną, jaką dysponuje Instytut. Zajęcia dydaktyczne prowadzone są w kilku budynkach z uwagi na brak miejsca. Harmonogram zajęć przewiduje czasem konieczność przemieszczenia się studentów w ciągu 15 minut pomiędzy budynkami zlokalizowanymi w różnych częściach miasta, co ich zdaniem jest bardzo trudne. W salach dydaktycznych brakuje miejsc dla studentów w czasie egzaminu, gdy rozsadzani są oni inaczej niż na codziennych zajęciach, w związku z czym organizowane są egzaminy w turach, o czym studenci dowiadują się w niektórych przypadkach dopiero po przybyciu na wskazaną wcześniej godzinę. Ponadto studenci obecni na spotkaniu z ZO negatywnie ocenili jakość i ilość sprzętu komputerowego. Problem jest na tyle istotny, iż za wiedzą i zgodą, a często nawet za radą nauczyciela technologii informacyjnej przynoszą oni

na zajęcia swoje komputery i z nich korzystają. Negatywnie ocenili również dostęp do płatnych baz danych o wąskiej specjalizacji, potrzebnych im do pisania prac dyplomowych.

Dostosowanie infrastruktury do osób niepełnosprawnych na Uczelni występuje w zaawansowanej, wielowymiarowej formie. Biuro Osób Niepełnosprawnych podejmuje wiele działań skierowanych do studentów w zależności od ich potrzeb. Wśród nich wymienić można transport na zajęcia i po nich specjalnie przystosowanymi dwoma busami, pomoc asystencką polegającą na doprowadzaniu do poszczególnych budynków i sal osób niepełnosprawnych ruchowo, Cyfrową Bibliotekę Akademicką gdzie wolontariusze transferują książki i czasopisma do wersji elektronicznej. Ponadto zatrudnieni w Biurze asystenci towarzyszą niektórym niepełnosprawnym studentom i sporządzają dla nich notatki na zajęciach lub też tłumaczą je na język migowy. Biuro oferuje swoje usługi zarówno dla osób z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, jak i dla innych studentów z problemami zdrowotnymi utrudniającymi im codzienną naukę oferując np. konsultacje psychologiczne dostępne w ustalonych terminach po godzinach pracy Biura. Z powyższych udogodnień korzystać mogą oczywiście również studenci ocenianego kierunku. Dostosowanie infrastruktury instytucyjnej nie jest jednak pełne – np. winda w budynku przy ul. Żurawiej 4 nie dojeżdża na ostatnie, piąte piętro.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego: znacząco

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego:

Infrastruktura dydaktyczna jednostki prowadzącej oceniany kierunek, z wyjątkiem biblioteki, nie spełnia oczekiwań i potrzeb studentów. Nie stanowi ona wsparcia procesu kształcenia, a bardziej jego ograniczenie. Sale dydaktyczne są zbyt małe, a korzystanie ze sprzętu komputerowego jest utrudnione, gdyż jest on przestarzały i nie zawsze sprawny. Dostosowanie infrastruktury do osób niepełnosprawnych należy ocenić pozytywnie, z pewnymi wyjątkami w budynkach instytucyjnych.

6.Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów

Ocena wpływu prowadzonych w jednostce badań naukowych na realizowany proces dydaktyczny, w tym na kształtowanie programu kształcenia i indywidualizację nauczania, oraz ocena udziału studentów w badaniach naukowych i w prezentacji / publikacji ich wyników.

Badania naukowe, zdobywane przez Instytut granty badawcze, publikacje, zwłaszcza w znanych i uznanych wydawnictwach o zasięgu ogólnopolskim oraz czasopismach naukowych wysoko punktowanych są wyznacznikiem aktywności naukowej pracowników Instytutu, potwierdzają ich obecność w życiu naukowym w Polsce. Są także niezwykle ważnym elementem jakości procesu dydaktycznego, przesłanką wysokiej jakości przekazywanej wiedzy i jakości opracowywanych programów kształcenia.

Wykaz publikacji pracowników ISM z afiliacją do prowadzonych zajęć dydaktycznych potwierdza kompatybilność treści publikacji do prowadzonych zajęć dydaktycznych. W wykazie znajdują się publikacje w języku polskim oraz w j. angielskim. W opublikowanych w 2009 r. pięćdziesięciu 50 pracach (monografie, prace zbiorowe, art. w czasopismach naukowych, tłumaczenia lit. światowej) 30 miało bezpośrednie przełożenie (wykorzystanie) do zajęć z przedmiotów obowiązujących na kierunku. W 2010 r. na opublikowane 163 pozycje pracach (monografie, prace zbiorowe, art. w czasopismach naukowych, tłumaczenia lit. światowej) zdecydowana większość miała bezpośrednie przełożenie (wykorzystanie) do zajęć z przedmiotów obowiązujących na kierunku. W okresie 2011 – 2013 opublikowano 298 artykułów (monografie, prace zbiorowe, art. w czasopismach naukowych, tłumaczenia lit. światowej, wprowadzenia do pracy zbiorowej, recenzje) 38 pozycji to monografie znaczące w literaturze przedmiotu.

Podczas wizytacji nie przedstawiono listy publikacji z udziałem studentów z ostatnich trzech lat, gdyż nie jest ona prowadzona. W związku z tym nie sposób ocenić ilościowo tego kryterium. W raporcie samooceny przedstawiono jedynie wykaz publikacji kół naukowych, który oprócz *Przeglądu Spraw Międzynarodowych Notabene* zawiera dwie pozycje książkowe oraz wzmiankę o kilku portalach internetowych (psz.pl czy nowa politologia.pl). Do wglądu ZO udostępniono materiały będące efektem badań prowadzonych przez studentów, bądź z ich udziałem, w tym głównie wspomniane wyżej czasopismo, w którym publikowane są artykuły o tematyce związanej bezpośrednio ze stosunkami międzynarodowymi. Nie są to jednak artykuły recenzowane. Wiele spośród artykułów autorstwa studentów powstaje w związku z ich wyjazdem na stypendia w ramach programu Erasmus+ lub w ramach współpracy na

podstawie umów bilateralnych poza Europę – głównie do Azji i Ameryki Łacińskiej. Często są to jednak publikacje o charakterze popularnonaukowym lub wręcz publicystycznym, a nie naukowym. Na podstawie rozmowy ze studentami obecnymi na spotkaniu z ZO można stwierdzić, iż nie są oni zachęcani lub zapraszani do udziału w badaniach naukowych przez pracowników Instytutu.

Ocena wpływu współpracy naukowej i badawczej z innymi Uczelniami lub instytucjami z otoczenia gospodarczego i społecznego na proces dydaktyczny.

Ważnym komponentem strategii rozwoju Instytutu jest wysoki stopień internacjonalizacji procesu kształcenia. Instytut posiada szeroko rozbudowaną bazę wymiany nauczycieli akademickich z uczelniami zagranicznymi, z którymi ma podpisane porozumienia o współpracy. Instytut posiada nie tylko porozumienia o współpracy z uniwersytetami, które działają na obszarze Unii Europejskiej, lecz także angażuje się w różnego rodzaju kontakty z uczelniami z Rosji, Ukrainy czy Zachodnich Bałkanów. Współpracuje ponadto z uniwersytetami w Azji (Chiny, Indie, Nepal, Tajwan, Republika Korei), Ameryce (Stany Zjednoczone, Meksyk, Brazylia) czy na Bliskim Wschodzie (Izrael). Jest to szczególnie ważne z punktu widzenia naukowców, którzy ogniskują swoją działalność wokół innych niż Europa regionów świata.

Dzięki międzynarodowej współpracy Instytutu jego pracownicy mają możliwość uczestniczenia w międzynarodowych seminariach. Pozwala to na konfrontowanie wyników swoich badań z naukowcami z zagranicy. Należy podkreślić, że Instytut jest członkiem kilku międzynarodowych inicjatyw badawczych (Centrum Europejskie na Uniwersytecie Pekinśkim, Konorcjum EU Non-Proliferation, Europejskie Stowarzyszenie Centrów Studiów nad Indiami, Europejskie Konsorcjum Badawcze). Współpraca w ich ramach pozwala pracownikom Instytutu zdobywać doświadczenie na arenie międzynarodowej i – podobnie jak w przypadku udziału w międzynarodowych seminariach – konsultować wyniki badań z zagranicznymi naukowcami. Dzięki temu Instytut pozostaje blisko głównego nurtu badań nad stosunkami międzynarodowymi.

W okresie 2009 – 2013 w programach międzynarodowych oraz wymianie realizowanej z zagranicznymi ośrodkami akademickimi uczestniczyło łącznie 325 nauczycieli akademickich. Zajęcia za granicą, w ośrodkach akademickich współpracujących z Instytutem zajęcia prowadziło 176 pracowników Instytutu. Przyjęta strategia na poszerzanie pola współpracy międzynarodowej i pozyskiwanie coraz to nowych interesariuszy buduje wizerunek ocenianego kierunku jako nowoczesnego, otwartego na międzynarodowe

środowisko akademickie w kraju i zagranicą. Korzystnie pod tym względem przedstawia się aktywność w zdobywaniu grantów naukowo-badawczych z instytucjami partnerskimi.

W latach 2009 – 2013 Instytut realizował program wymiany naukowej (pracowników oraz studentów) z uczelniami wyższymi w Chinach (7 uczelni, Tsinghua Univ. beijing, Xiamen Univ., Pekin Univ., i inne) Koreą Południową (Kyungpook National Univ. Daegu), Nepalu (Global College Integrantional Kathmandu, Tribhuvan Univ.), uczelniami na Tajwanie (national Chenghi Univ., Tamkang Univ., national Chiao Tung Univ.), Rosją, USA, Ukrainą, na Bałkanach, W. Brytanii i Izraelu. W wymianie uczestniczyło łącznie ok. 400 pracowników naukowych i studentów. Nadto Instytut prowadzi szkoły letnie z partnerami z Indii, Izraela, oraz Ukrainy.

Instytut zrealizował w l. 2009 – 2013 siedem dużych programów:

- Leonardo da Vinci (Transfer of Innovation);
- Centre for Contemporary India Research and Studies. Instytut jest I liderem i głównym koordynatorem grantu;
- Instytut jest częścią konsorcjum badawczego, realizującego grant UE w ramach VII Programu Ramowego (7th Framework Programme for Research and technology Development);
- 7th Framwork Programme for Research , FP7-marie Curie;
- Instytut wchodzi w skład Network on Humanitarian Assistance (NOHA), wspieranego przez UE;
- TUNING
- Interdisciplinary Bridges in Indo-European Studies (koordynatorem projektu jest Aarhus University i IIT Madras).

Szeroko rozwinięta międzynarodowa współpraca Instytutu została zinstytucjonalizowana poprzez powołanie w 2012 r. Rady Interesariuszy Zewnętrznych (Externat Stakeholder Coucil). Wśród jej członków są przedstawiciele nauki o stosunkach międzynarodowych uznawanych za wybitne autorytety.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Dorobek naukowo-badawczy pracowników Instytutu pozostaje w korelacji z programem i procesem dydaktycznym realizowanym w ramach ocenianego kierunku studiów. Czynnikiem dynamizującym ten obszar aktywności jest współpraca naukowa rozwinięta na

bardzo wysokim poziomie z ogromną liczbą interesariuszy międzynarodowych. Pod tym względem jest to bez wątpienia Instytut wyróżniający się w Polsce spośród innych jednostek zajmujących się sferą stosunków międzynarodowych, ale nie zasługuje na ocenę wyróżniającą w analizowanym kryterium, ponieważ studenci – jak sami stwierdzili – nie są odpowiednio zachęceni lub zapraszani do udziału w badaniach naukowych przez pracowników Instytutu.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię

1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów,

Na studia stacjonarne i niestacjonarne I stopnia kandydaci przyjmowani są na podstawie wyników matury z przedmiotów obowiązkowych: język polski, matematyka, język obcy i dwa przedmioty do wyboru z podanej grupy, m. in. historia, geografia, ekonomia. Zasady rekrutacji są oczywiście odmienne dla studentów, którzy zdawali tzw. starą maturę lub maturę międzynarodową. Na studia stacjonarne II stopnia przyjmowani są studenci wg listy rankingowej utworzonej na podstawie wyników z testu kwalifikacyjnego przeprowadzanego z materiału obejmującego międzynarodowe stosunki gospodarcze i polityczne oraz prawo międzynarodowe publiczne. Na niestacjonarnych studiach II stopnia kryterium stanowi ocena uzyskana na dyplomie ukończenia studiów I stopnia lub jednolitych magisterskich (z wagą 30%) oraz średnia z toku studiów (z wagą 70%).

W ocenie ZO, zasady rekrutacji są przejrzyste i stwarzają równe szanse kandydatom. Pozytywnie należy ocenić wprowadzenie testu kwalifikacyjnego na studia II stopnia, który nie zamyka drogi absolwentom innych niż *stosunki międzynarodowe* kierunków, pod warunkiem, że dysponują oni odpowiednią wiedzą.

Procedura rekrutacji jest w zasadniczej części przeprowadzana w formie elektronicznej i studenci ocenili ją pozytywnie.

2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen.

System oceny osiągnięć studenta określony w Regulaminie studiów, Szczegółowych zasadach studiowania na Wydziale oraz ogłaszany studentom na pierwszych zajęciach i częściowo w sylabusach jest przejrzysty i oparty na wystandaryzowanych kryteriach. Skala ocen jednolita dla całej Uczelni zamieszczona jest w Regulaminie studiów w wersji cyfrowej i opisowej. Studenci mają prawo do egzaminu poprawkowego i komisyjnego. Zasady

zaliczenia przedmiotu ogłaszają nauczyciele akademicy i – zdaniem studentów – przestrzegają ich. Progi punktowe, jakie należy spełnić na poszczególne oceny, zapewniają obiektywne ocenianie.

3) *Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów.*

Mobilność międzynarodowa studentów jest na ocenianym kierunku bardzo rozwinięta. Liczbę umów w ramach programu Erasmus Plus, Erasmus Mundus i umów bilateralnych należy ocenić bardzo pozytywnie. W pierwszej grupie jest ich ok. stu, w ostatniej ok. pięćdziesięciu. Na studiach za granicą, w uczelniach, z którymi jednostka prowadząca oceniany kierunek ma podpisane umowy bilateralne, przebywa obecnie ok. 40 studentów – wg danych przekazanych przez osobę koordynującą ten sektor wymiany międzynarodowej. W przypadku programu Erasmus+ oferta wybierana jest pod kątem programu kształcenia na specjalności, którą wybrał student zainteresowany wyjazdem. Przedmioty wpisywane do learning agreement muszą pochodzić z tego samego poziomu studiów, jaki student realizuje na Uczelni macierzystej.

Regulamin studiów oraz Szczegółowe zasady studiowania przewidują możliwość zaliczania przedmiotów równoważnych, tj. takich, których efekty kształcenia są jednakowe lub zbliżone, a ich zaliczenie w kontekście zaliczenia etapu studiów traktowane jest równorzędnie. Istnieje też możliwość uznania określonego programu kształcenia spoza jednostki macierzystej za równorzędny etapowi studiów na macierzystym kierunku. Obie instytucje dobrze wykorzystują możliwości, jakie stwarza system Akumulacji i Transferu Punktów. Zamieszczenie ww. zasad w regulaminie studiów sprzyja ich upowszechnianiu i jednolitemu stosowaniu.

Samorząd studentów Instytutu podczas spotkania z ZO wyraził zadowolenie ze współpracy z Władzami i pracownikami Instytutu w zakresie wymiany międzynarodowej. Również Władze i pracownicy odpowiedzialni za administracyjną obsługę studenckiej mobilności chwalili sobie współpracę z Samorządem. Takie współdziałanie dla dobra studentów na polu internacjonalizacji kształcenia należy – zdaniem ZO – ocenić bardzo pozytywnie.

Na ocenianym kierunku funkcjonuje również system wymiany krajowej MOST, koordynowany przez kierownika studiów. Żaden ze studentów obecnych na spotkaniu z ZO nie brał w nim udziału, ani nie dysponował informacjami, które pokazałyby jego funkcjonowanie w praktyce. Z dokumentacji udostępnionej podczas wizytacji wynika jednak, iż są studenci, którzy korzystają z tej oferty.

4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

Pomoc dydaktyczna

Studenci mają dostęp do potrzebnych im informacji o procesie kształcenia poprzez system USOSweb oraz bezpośrednio od nauczycieli akademickich. Wiedzą, gdzie znaleźć sylabusy, i korzystają z nich, m. in. w celu zapoznania się z listą wymaganych pomocy naukowych. Poza bibliografią, sylabusy zawierają również wykaz zagadnień merytorycznych poruszanych w ramach danego przedmiotu. Kompletność pozostałych informacji, takich, jak forma i zasady zaliczenia przedmiotu czy opis efektów kształcenia jest zróżnicowana w poszczególnych sylabusach zamieszczonych w systemie USOSweb. W pojedynczych przypadkach w systemie w ogóle nie ma sylabusu, jak np. dla przedmiotu Stosunki Indie – Unia Europejska: aspekty ekonomiczne i polityczne. Rekomenduje się zatem stałe monitorowanie treści sylabusów zamieszczanych w systemie internetowym i porównywanie ich z rzeczywistością stosowanymi przez kadre, gdyż zdaniem studentów, informacje zamieszczone w USOSweb bywają nieaktualne i różne od prezentowanych na zajęciach.

Pracownicy dydaktyczni odbywają dyżury w ustalonych i znanych studentom terminach. Ponadto część z nich kontaktuje się ze studentami za pomocą poczty elektronicznej. Dostępność kadry prowadzącej zajęcia oraz formy i możliwości kontaktu z nimi studenci ocenili pozytywnie.

Załatwianiem bieżących spraw związanych z tokiem studiów oraz indywidualnych spraw studentów zajmuje się kierownik studiów – osobno powoływany dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Dopiero, gdy sprawy są trudne lub dotyczą większej liczby studentów przekazywane są do Zastępcy Dyrektora Instytutu ds. dydaktycznych lub Prodziekana ds. studenckich. Taki system, z jednej strony, pozwala na podejmowanie decyzji w sprawach bieżących jak najbliżej studentów, z drugiej jednak strony, Regulamin studiów Uniwersytetu Warszawskiego pozwala delegować uprawnienia Dziekana – z wyłączeniem decyzji o skreśleniu z listy studentów – prodziekanowi, dyrektorowi instytutu lub kierownikowi innej jednostki organizacyjnej wydziału, jeśli prowadzi ona samodzielnie studia - § 5 ust. 2 Regulaminu. Natomiast do kompetencji kierownika, zgodnie z ust. 3 powołanego paragrafu, należy wykonywanie czynności w zakresie organizacji toku studiów. Zaliczenie do grupy takich czynności rozstrzygnięcia indywidualnych spraw studentów i wydawania w tym zakresie decyzji administracyjnych lub innych rozstrzygnięć może budzić wątpliwości.

Ponadto studenci wskazali, iż jedna osoba nie jest w stanie sprawnie obsłużyć studentów studiów stacjonarnych na obu poziomach, zwłaszcza w okresach sesji egzaminacyjnych oraz w czasie rozliczania etapu studiów. Pozytywnie oceniają oni zaangażowanie kierowników studiów i ich pracę, natomiast uważają, że kierownik studiów stacjonarnych, jako pracownik dydaktyczny prowadzący zajęcia, jest zbyt obciążony dodatkową funkcją, by móc usprawnić swoją pracę. W związku z tym tworzą się długie kolejki oczekujących, a kontakt z kierownikiem studiów jest zdaniem studentów wówczas bardzo utrudniony.

Pozytywnie należy ocenić współpracę studentów – zwłaszcza Samorządu Studenckiego – z Zastępcą Dyrektora Instytutu ds. dydaktycznych w sprawach większej wagi, w której kompetencje kierownika studiów nie są wystarczające. Z rozmowy ze studentami oraz przedstawicielami Samorządu Studenckiego w Instytucie wynika, iż wszelkie problemy pojawiające się w związku z organizacją procesu kształcenia są na bieżąco konsultowane, a strony dążą do kompromisu.

Studenci nie zgłosili zastrzeżeń do pracy Sekcji studenckiej, która prowadzi administracyjną obsługę ich spraw. Pozytywnie oceniają stosowanie formularza podań, który ułatwia im składanie wniosków. Z uwagi na potrzeby studentów studiów niestacjonarnych obsługa administracyjna prowadzona jest również w wyznaczonych dniach w godzinach popołudniowych oraz w czasie zjazdów.

Pozytywnie należy również ocenić wsparcie, jakie Uczelnia oferuje studentom ocenianego kierunku, w zakresie wyszukiwania i zaliczania praktyk zawodowych. Do dyspozycji studentów pozostają trzy bazy ofert: ogólnouczelniana prowadzona przez Biuro Karier UW, wydziałowa oraz instytutowa. Pierwsza funkcjonuje w ramach współpracy z kilkoma innymi uczelniami w kraju na platformie biurokarier.edu.pl i zawiera oferty pracy, staży, praktyk i wolontariatu z kilku miast Polski. Aplikowanie na wybraną, zawartą tam, ofertę możliwe jest dopiero po odbyciu w Biurze Karier konsultacji CV. Celem takiego systemu jest próba dotarcia do studenta ze zindywidualizowaną ofertą oraz podniesienia jego umiejętności efektywnego poszukiwania pracy. Studenci ocenianego kierunku spośród obecnych na spotkaniu z ZO, którzy skorzystali z tej oferty, pozytywnie ocenili spotkanie w Biurze Karier. Należy zaznaczyć, że była to jednak bardzo mała grupa. Pozostali swój brak zainteresowania tłumaczyli tym, iż w ww. bazie jest niewiele ofert dedykowanych dla nich. Ogłoszeń na stronie internetowej Wydziału czy Instytutu jest niewiele, więc większość studentów samodzielnie szuka miejsca praktyki. Procedura zaliczenia praktyki nie stwarza studentom problemów – tak wynika z zapewnień tych, spośród obecnych na spotkaniu z ZO którzy już ją realizowali, ale trzeba zaznaczyć, że była to niewielka grupa osób.

Poza stypendium Rektora dla najlepszych studentów nie funkcjonują na ocenianym kierunku systemy motywacyjne, wspierające proces uczenia się z wyjątkiem konkursu o Nagrodę im. Prof. K. Skubiszewskiego na najlepszą pracę magisterską o polskiej polityce zagranicznej. Natomiast motywacyjny charakter stypendium Rektora dla najlepszych studentów wynika z rodzaju osiągnięć punktowanych w postępowaniu kwalifikacyjnym do jego przyznania. Oprócz średniej ocen ze studiów są to osiągnięcia naukowe w postaci publikacji, przekładów, czynnego udziału w konferencjach naukowych, miejsc punktowanych w konkursach, osiągnięcia artystyczne lub sportowe.

Niektórzy prowadzący zajęcia udostępniają materiały dydaktyczne studentom, np. wysyłają je pocztą elektroniczną. Nie jest to jednak praktyka powszechna. Studenci pozytywnie ocenili dobór literatury i innych pomocy naukowych wskazywanych przez kadrę akademicką jako pomoc w nauce poszczególnych przedmiotów.

Pomoc naukowa

Opiekę naukową na ocenianym kierunku sprawują promotorzy prac dyplomowych. Niekoniecznie muszą to być osoby prowadzące seminarium dyplomowe, gdyż praca dyplomowa może powstać poza seminarium dyplomowym i podlega takim samym wymaganiom w zakresie stopnia naukowego promotora, jak praca pisana w ramach seminarium. Takie rozwiązanie wymaga zgody Dyrektora Instytutu. Ponadto praca może powstać pod opieką pracownika naukowego spoza Uczelni. Dopuszczenie powyższych możliwości należy ocenić pozytywnie. Wybór promotora odbywa się poprzez rejestrację na seminarium w systemie USOSweb wg zasady „kto pierwszy, ten lepszy”. Obiektywnie rzecz ujmując, zapewniony jest więc równy dostęp do każdej grupy. W sytuacji, gdy zawodzi system, równość ta może być zachwiana, jednak Instytut nie ponosi za to odpowiedzialności, gdyż nie ma na to wpływu. Taka sama sytuacja dotyczy zresztą wszystkich przedmiotów na studiach I stopnia. Na studiach II stopnia plany studiów i harmonogramy są z góry ustalone dla każdej specjalności liczącej po jednej grupie, dlatego sytuacja zapisu do grup i ewentualne związane z nią problemy technicznie nie zachodzi.

Ponadto możliwa jest indywidualna opieka naukowa nad studentem, któremu przyznano Indywidualny Tok Studiów. Opiekun konsultuje ze studentem indywidualny plan studiów, zanim zatwierdzi go Dziekan.

Innym aspektem opieki naukowej jest opieka nad kołami naukowymi, których pięć funkcjonuje w Instytucie. Opiekunowie czuwają na poziomie merytorycznym konferencji i debat organizowanych przez koła, wykorzystują swoje doświadczenie i kontakty, by zaprosić ciekawych rozmówców i autorytety naukowe do dyskusji ze studentami. Ponadto

członkowie kół naukowych są włączani w organizację ważnych wydarzeń naukowych, jak Konferencja Paneuropejska 8th International Pan-European Congress on International Relations w 2013 r.

Większość kół naukowych zajmuje się organizacją konferencji, debat, spotkań z ekspertami. Natomiast Koło Naukowe Notabene wydaje *Przegląd Spraw Międzynarodowych Notabene*. Nie jest to jednak typowa publikacja o charakterze naukowym, gdyż artykuły nie są recenzowane. Są to teksty z pogranicza nauki i publicystyki. Ich autorzy często czerpią inspirację, wiedzę i dane z wyjazdów zagranicznych w ramach stypendiów lub umów bilateralnych. Polityka Instytutu wspierająca mobilność studentów przynosi zatem efekty w procesie kształcenia i pozwala studentom rozwijać swoje zainteresowania związane z kierunkiem studiów. Z wyjazdów powstają też artykuły publikowane w innych czasopiśmie, portalach internetowych, bądź w wydawnictwach zwartych.

Pomoc materialna

System opieki materialnej działa w oparciu o Regulamin ustalania wysokości, przyznawania i wypłacania świadczeń pomocy materialnej dla studentów Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 21 września 2011 r. z późn. zmianami. Organy przyznające stypendia i zapomogi zostały powołane zgodnie z przepisami ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, tj Komisja Stypendialna przez Dziekana a Odwoławcza Komisja Stypendialna przez Prorektora z uwzględnieniem odpowiednio – uchwał Zarządów Samorządu Studentów Instytutów wchodzących w skład Wydziału oraz Zarządu Samorządu Studentów Uniwersytetu w sprawie powołania studentów do składu ww. organów. Studenci stanowią większość w obu komisjach. Zarząd Samorządu Studentów Uniwersytetu wyraził zgodę na wprowadzenie obowiązującego Regulaminu oraz opiniował jego zmiany. Ponadto przedstawiciele studentów uczestniczyli w sposób przewidziany w ustawie w podziale dotacji na pomoc materialną oraz w ustalaniu dochodu netto uprawniającego do otrzymywania stypendium socjalnego oraz wysokości świadczeń, co znajduje potwierdzenie w dokumentach udostępnionych podczas wizytacji. Mocną stroną systemu pomocy materialnej funkcjonującego w jednostce jest możliwość comiesięcznego wnioskowania o stypendium socjalne.

Studenci obecni na spotkaniu z ZO nie zgłaszali zastrzeżeń do procedury przyznawania i wypłacania środków z funduszu pomocy materialnej, poza jednym przypadkiem braku decyzji mimo złożenia wniosku

Decyzje w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy materialnej spełniają wymogi formalne przewidziane w art. 107 ust. 1 Kodeksu postępowania administracyjnego. System

informacji o pomocy materialnej oraz poziom i jakość obsługi administracyjnej studenci ocenili pozytywnie.

Wsparcie rozwoju społecznego i zawodowego studentów

W Instytucie prowadzącym oceniany kierunek działa Samorząd Studentów Instytutu Stosunków Międzynarodowych. W jego strukturze wyodrębniono komisje zajmujące się poszczególnymi sferami życia studenckiego. Bardzo aktywną działalność w zakresie wymian międzynarodowych prowadzi Komisja Zagraniczna. Ze współpracy z Władzami Instytutu zadowolone są obie strony. Bogata oferta wyjazdów dowodzi jej efektywności. Ponadto istnieje Komisja Dydaktyczna, która zajmuje się wszelkimi kwestiami związanymi z dydaktyką i tokiem studiów. Reprezentuje samorząd w organach kolegialnych, współpracuje z Pełnomocnikiem ds. praktyk, prowadzi akcje informacyjne dla studentów o ważnych sprawach związanych z organizacją kształcenia, takich jak zasady dokonywania zapisów na zajęcia i podpięcie w systemie USOSweb. Ponadto Samorząd za pośrednictwem portalu społecznościowego informuje studentów o wszelkich ważnych wydarzeniach, projektach, ale także odpowiada, podobnie jak na forum studenckim, na pytania dotyczące praw i obowiązków studenta, toku studiów i innych kwestii regulaminowych. Oprócz tego, Komisja Kultury oraz Komisja Imprez i Promocji, a także Komisja Sportu dbają o rozwój kulturalny i sportowy studentów oraz o integrację środowiska. Samorząd Studentów, co bardzo istotne, jest w stałym kontakcie z Zastępcą Dyrektora Instytutu ds. Dydaktycznych. Zgłasza wszelkie swoje postulaty dotyczące ewaluacji programu kształcenia lub planu studiów oraz pojawiające się problemy w organizacji kształcenia w jednostce. Tak było również w sytuacji zmniejszenia się liczby studentów studiów wieczorowych do poziomu obligującego do likwidacji jedynej grupy. Władze Wydziału, na podstawie wniosków z rozmów prowadzonych przez Władze Instytutu z przedstawicielami studentów, rozwiązały problem łącząc tych studentów z grupami studiów stacjonarnych, przyznając im Indywidualny tryb zaliczeń oraz ustalając harmonogram w taki sposób, by mogli oni uczestniczyć w większości zajęć. Idealnego rozwiązania satysfakcjonującego wszystkich nie udało się wypracować, ale osiągnięto pewien akceptowalny kompromis. Dobrą wolę Zastępcy Dyrektora Instytutu ds. Dydaktycznych w tych rozmowach podkreślali przedstawiciele studentów studiów wieczorowych, będący członkami Samorządu Studentów.

W Uczelni funkcjonuje Biuro Karier, które prowadzi aktywną działalność na rzecz rozwoju zawodowego studentów. Poza prowadzeniem (wspólnie z kilkoma innymi uczelniami z kraju) bazy ofert pracy, praktyk, staży i wolontariatu na platformie biurokarier.edu.pl, jednostka organizuje szkolenia, warsztaty, spotkania z pracodawcami,

konsultacje dokumentów aplikacyjnych. Te ostatnie są warunkiem przyznania dostępu do platformy uprawniającego do aplikowania do wybranych pracodawców. Niektórzy studenci ocenianego kierunku korzystali z usług Biura Karier UW, jednak nie jest to duży odsetek spośród obecnych na spotkaniu. Pozostali uznali, iż w ww. bazie ofert niewiele adresowanych jest do nich.

Na Uczelni organizowane są różnego rodzaju wykłady gościnne, konferencje, debaty i dyskusje, które są okazją do wymiany poglądów, rozwoju zainteresowań, pogłębiania wiedzy. Studenci mają o nich informacje i świadomie wybierają spośród przedstawianej i cały czas aktualizowanej oferty. Jest to pozytywne zjawisko wspierania rozwoju intelektualnego, społecznego i kulturalnego studentów.

Na uwagę i pozytywną ocenę zasługuje specjalne wsparcie dla studentów niepełnosprawnych lub z innych powodów wymagających pomocy, które nie ogranicza się tylko do rozwiązań w zakresie infrastruktury i bazy dydaktycznej. Biuro Osób Niepełnosprawnych oferuje darmowe konsultacje psychologiczne, pomoc asystencką polegającą m.in. na tym, że studentowi niepełnosprawnemu towarzyszy w zajęciach osoba, która sporządza dla niego notatki lub doprowadza go do sal dydaktycznych i z powrotem, np. do busa, który dowozi takich studentów na Uczelnię i z powrotem. Uczelnia dysponuje dwoma takimi samochodami. Ponadto funkcjonuje Akademicka Biblioteka Cyfrowa, w której wolontariusze, głównie spośród studentów, transferują publikacje zwarte do formy elektronicznej by ułatwić dostęp do nich studentom niepełnosprawnym lub długotrwale nieobecny na Uczelni. Pomoc udzielana jest dwutorowo, albo z udziałem BON-u, albo w ramach działalności danej jednostki, na podstawie decyzji Dziekana, gdyż to on zawsze rozstrzyga indywidualne przypadki i decyduje o rodzaju udzielanego wsparcia.

Zasadniczo opinia studentów o poziomie wsparcia, jakie oferuje im oceniana jednostka jest neutralna. Jako mocną stroną wskazują możliwości wymiany międzynarodowej. Słabą stroną jest infrastruktura oraz fakt, iż jednostka nie wychodzi naprzeciw indywidualnym lub zbiorowym potrzebom studentów związanym bezpośrednio z procesem kształcenia. Na spotkaniu z ZO studenci wskazali takie przykłady, jak brak funduszy na wykupienie dostępu do baz danych potrzebnych do pisania pracy dyplomowej, jeśli problem dotyczy pojedynczych studentów, czy niekorzystna dla studentów organizacja procesu kształcenia, np. harmonogram przewidujący konieczność pokonania sporej (zdaniem studentów) odległości pomiędzy różnymi budynkami Wydziału w kilkanaście minut. Ponadto przedstawiciele Samorządu Studentów wskazali na obniżanie wymagań rekrutacyjnych, a co za tym idzie obniżanie poziomu studiów. Studenci studiów wieczorowych podczas spotkania

z ZO wyrazili opinię, iż czują się niekiedy ignorowani przez pracowników dydaktycznych, gdyż zdarzają się sytuacje, gdy w ostatniej chwili odwoływane są zajęcia lub w zastępstwie profesorów prowadzą je doktoranci, którzy w różnym stopniu są przygotowani do prowadzenia danego przedmiotu.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Zasady rekrutacji są przejrzyste i zapewniają kandydatom równe szanse. Procedura rekrutacji przeprowadzana jest w znacznej części elektronicznie i studenci ocenili ją pozytywnie.
- 2) System oceny osiągnięć oparty jest na wystandaryzowanych wymaganiach, jest przejrzysty, dostępny dla studentów i pozwala na obiektywizm formułowanych ocen.
- 3) Jednostka dysponuje bogatą ofertą programów stypendialnych oraz umów bilateralnych, umożliwiając studentom realizację części programu kształcenia na innych uczelniach w kraju i za granicą. Zasady uznawalności przedmiotów o zbieżnych efektach kształcenia sprzyjają mobilności studenckiej.
- 4) Studenci dysponują informacjami na temat organizacji procesu kształcenia, jednak zdarzają się sytuacje, gdy informacje o przedmiocie pochodzące z różnych źródeł są ze sobą sprzeczne, tj. zachodzą różnice między sylabusem zamieszczonym w systemie USOSweb, a informacjami podanymi przez kadrę na zajęciach. Pomoc materialna przyznawana jest i wypłacana zgodnie z prawem i w sposób niebudzący zastrzeżeń studentów.

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) *Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów,*

Wydziałowy system zapewniania jakości kształcenia – mający zastosowanie w wizytowanym Instytucie – realizuje cele opisane w Misji i strategii WDiNP wpisującej się w Misję i strategię Uniwersytetu Warszawskiego. Działania mające na celu doskonalenie jakości kształcenia, wynikają m.in. z:

- Uchwały nr 240 Senatu UW z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie systemu zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na UW,

- Uchwały nr 241 Senatu UW z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie badań ankietowych na UW,
- Zarządzenia nr 16 Rektora UW z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania ogólnouniwersyteckich badań ankietowych oraz badań ankietowych na wydziałach i w innych jednostkach organizacyjnych UW kształcących studentów,
- Zarządzenia nr 56 Rektora UW z dnia 3 października 2012 r. w sprawie Systemu Zapewnienia i Doskonalenia Jakości Kształcenia na UW,
- Zarządzenia nr 76 Rektora UW z dnia 4 grudnia 2012 r. w sprawie systemów zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na wydziałach oraz innych jednostkach organizacyjnych prowadzących studia na UW,
- Uchwały nr 329 Rady Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych z dnia 9 lipca 2013 r. w sprawie wydziałowego systemu zapewnienia jakości kształcenia,
- Zarządzenia nr 3/2013 Dziekana Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych z dnia 22 marca 2013 r. w sprawie powołania wydziałowego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia,
- Uchwały nr 104 Rady Wydziału Dziennikarstwa i Nauk Politycznych z dnia 28 maja 2008 r. w sprawie zasad i procedur kontroli jakości procesu dydaktycznego.

System Zapewnienia Jakości Kształcenia obejmuje 2 główne obszary:

1. Monitoring i doskonalenie jakości kształcenia, tj.:

- dydaktyka i programy nauczania w odniesieniu do efektów kształcenia,
- ocena kadrowa, ocena studentów i doktorantów,
- badania naukowe i umiędzynarodowienie,
- współpraca z otoczeniem i losy absolwentów na rynku pracy,
- baza dydaktyczna,
- gromadzenie analiz i wykorzystanie informacji na temat kształcenia, weryfikacja SZJK w odniesieniu do strategii Uniwersytetu, Wydziału oraz Instytutu),

2. Weryfikację funkcjonowania Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia, tj. ocena i doskonalenie systemu.

W procesie zapewnienia jakości uczestniczą Dziekan i prodziekani, dyrektorzy instytutów, kierownicy katedr oraz pozostali nauczyciele akademicy i pracownicy administracyjni, a także studenci i doktoranci. Właściwymi organami w tym zakresie są Rada Wydziału, Komisja Dydaktyczna, Komisja ds. Monitorowania Losów Absolwentów,

Wydziałowy Zespół Zapewnienia Jakości Kształcenia, który bezpośrednio współpracuje z Ekspertkim Zespołem ds. Jakości Kształcenia Instytutu. Wydziałowy Zespół Jakości Kształcenia sporządza zgodnie z wytycznymi Uczelnianego Zespołu Zapewnienia Jakości Kształcenia sprawozdanie z oceny własnej, stanowiącej wynik ewaluacji jakości kształcenia na Wydziale i Przedstawia je Dziekanowi.

System Jakości Kształcenia WDiNP zawiera elementy, które pozwalają na podejmowanie analiz działań podejmowanych na Wydziale zarówno z perspektywy studentów i doktorantów (ankiety ewaluacyjne), jak i absolwentów Wydziału (poprzez monitorowanie losów absolwentów), a także kadry naukowo-dydaktycznej (monitorowanie dydaktyki i badań naukowych, ankiety ewaluacyjne), działania przeciwdziałające nadużyciom i plagiatom i szereg innych.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia w ISM nawiązuje do obowiązujących przepisów prawa i dobrych praktyk uniwersyteckich, jak również uwzględnia doświadczenie i opinie płynące z zagranicznych uczelni partnerskich Instytutu.

Na Wydziałowy system zapewniania jakości kształcenia, który powstał zgodnie z przepisami zarządzenia nr 76 Rektora UW z 4 grudnia 2012 r. składają się:

- zatwierdzanie i modernizacja programów kształcenia,
- ocenianie studentów,
- hospitacje zajęć dydaktycznych,
- ankietyzacja zajęć dydaktycznych,
- okresowe przeglądy kadry dydaktyczno-naukowej w jednostce,
- udostępnianie i archiwizacja informacji o procesie kształcenia w systemie USOS,
- rozpowszechnianie wiedzy o procesie kształcenia.

System zapewniania jakości kształcenia w ramach kierunku *stosunki międzynarodowe* obejmuje:

- obszar dydaktyki i programów nauczania,
- ocenę kadry dydaktyczno-naukowej,
- współpracę z interesariuszami.

Organem kolegialnym przedstawiającym stanowisko w sprawach dot. procesu dydaktycznego w kwestiach takich, jak uchwały rekrutacyjne ISM, przyjęcie nowych programów i planów studiów dla kierunków studiów prowadzonych przez Wydział, przyjęcie zmian programowych na tychże kierunkach jest Rada Naukowa Instytutu. Organem pomocniczym powiązany z procesem dostosowania programu kształcenia do wymogów

ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym stała się Instytutowa Komisja ds. Krajowych Ram Kwalifikacji, która przekształcona została w bieżącym roku w Instytutowy Zespół Zapewniania Jakości Kształcenia.

Proces decyzyjny dotyczący programu kształcenia odbywa się wg wielopoziomowej procedury. Zmiany programowe poddawane są w pierwszej kolejności ocenie Rady Naukowej ISM, a następnie głosowaniu/opiniowaniu przez tę Radę. W drugiej kolejności propozycje zmian programowych zostają przedstawione Komisji Dydaktycznej WDiNP, która wydaje opinię dopuszczającą w/w propozycje pod obrady Rady Wydziału. W przypadku, gdy proponowane są zmiany zajęć dydaktycznych mające na celu doskonalenie programu kształcenia, za które student może uzyskać łącznie nie więcej niż 30% punktów ECTS, decyzję podejmuje Rada Wydziału, jeśli zaś przekraczają w/w próg procentowy, Rada Wydziału rekomenduje propozycje, te zaś są przedstawiane Komisji Senackiej ds. Studentów, Doktorantów i Jakości Kształcenia. Jeśli Komisja Senacka uzna propozycje zmian programowych za zasadne, wniosek w tej sprawie kierowany jest pod obrady Senatu UW, który wydaje ostateczną decyzję. Na każdym szczeblu decyzyjnym projekty zmian programowych konsultowane są z przedstawicielami Samorządu Studentów (odpowiednio ISM, WDiNP, UW) zasiadającymi w Radzie Naukowej ISM, Radzie WDiNP i Senacie UW. W związku z procesem dostosowywania programów kształcenia na UW do KRK w roku akad. 2011/2012 powołana została Instytutowa Komisja ds. KRK. Komisja przygotowała projekt nowego programu kształcenia i odpowiadała następnie za jego korektę. Pozytywna opinia uzyskana w odniesieniu do nowych programów kształcenia przez ciała kolegialne, takie jak Rada Naukowa ISM, Rada WDiNP, Rektorskie Komisje ds. KRK, Senat UW pozwalają stwierdzić, że zarówno efekty kształcenia, jak treści programowe i formy zajęć dydaktycznych stanowią integralną całość, zgodną z krajowymi i zagranicznymi trendami kształcenia w zakresie stosunków międzynarodowych, przede wszystkim interdyscyplinarnym charakterem kształcenia.

Zgodnie z wydziałowym systemem zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia istnieje system delegacji kompetencji Dziekana na kierowników studiów i zastępców dyrektorów instytutów ds. dydaktycznych. Decyzje administracyjne dotyczące studentów, a podejmowane przez kierowników studiów, opisywane są w standardowym formularzu podań studenckich. Formularz reguluje tryb podejmowania decyzji w oparciu o przepisy wewnętrzuczelniane i Kodeks postępowania administracyjnego.

W minionych latach przeprowadzono 4 edycje Ankiety Oceniającej Jakość Kształcenia na UW z użyciem systemu ankieter.uw.edu.pl, gwarantującego anonimowość

respondentów. Edycja I dotyczyła warunków kształcenia na UW, w tym: organizacji dydaktyki, infrastruktury, programu studiów, zajęć ogólnouniwersyteckich. W edycji II badano poziom satysfakcji z bibliotek UW, wsparcia aktywności naukowo-badawczej studentów i problemów socjalno-bytowych. W ramach III edycji ankiety skupiono się na nowych problemach, m.in.: przestrzeganiu praw człowieka, e-learningu i funkcjonowaniu biur uniwersyteckich. Edycja IV nawiązywała do poprzednio poruszanych kwestii, a wśród nowych znalazły się m.in: funkcjonowanie infrastruktury informatycznej na UW, poziom satysfakcji z USOS czy kompetencje informatyczne studentów. We wszystkich edycjach ankiet wzięło udział powyżej 10 tysięcy anonimowych respondentów. Przeprowadzono również edycje ankiet wśród pracowników i doktorantów UW. Oprócz anonimowych ankiet organizowanych na poziomie Uczelni, przeprowadzane są również ankiety zajęć dydaktycznych po zakończeniu semestru zimowego i letniego. Mechanizm ankietyzacji zajęć dydaktycznych opiera się na wykorzystaniu ankiet przygotowanych przez PEJK UW, a wyniki ankiet omawiane są na forum Rady Naukowej ISM, a także mają znaczenie dla oceny okresowej nauczycieli akademickich. Mechanizm hospitacji zajęć dydaktycznych wynika z przepisów ogólnych, a na szczeblu wydziału wpisany jest w Wydziałowy system zapewniania jakości kształcenia.

W związku z procesem dostosowywania programów kształcenia na UW do KRK w roku akad. 2011/2012 powołana została Instytutowa Komisja ds. KRK. W roku akad. 2012/2013 członkowie Komisji konsultowali zmiany w programach kształcenia kierowane następnie pod obrady RN ISM i RW oraz Senatu UW. W nawiązaniu do treści przepisów Uchwały nr 329 Rady WDiNP z dnia 9 lipca 2013 r. w sprawie wydziałowego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia przewiduje się przekształcenie Komisji w Instytutowy Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia. Do jego zadań należeć będzie:

- koordynacja treści programowych w sylabusach do przedmiotów i koordynacja treści efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów,
- przygotowywanie zmian w programach kształcenia,
- przedstawianie nowych treści w programie kształcenia,
- okresowa weryfikacja i aktualizacja treści programowych w ramach poszczególnych specjalności i przedmiotów realizowanych w ramach każdej z nich,
- analiza ankiet z zajęć dydaktycznych celem optymalizacji atrakcyjności i użyteczności zajęć,

- analiza dorobku naukowego pracowników ISM pod kątem jego zastosowań w dydaktyce na ocenianym kierunku kształcenia,
- archiwizacja protokołów hospitacji zajęć dydaktycznych,
- opiniowanie projektów uchwał rekrutacyjnych na kolejne lata akademickie.
- propozycje dobrych praktyk mających na celu podniesienie jakości kształcenia.

Od czasu utworzenia Wydziałowego Zespołu Zapewniania Jakości Kształcenia podejmuje on cykliczne prace nad optymalizacją procesu kształcenia, w tym jakości procesu kształcenia. WZZJK w roku 2012/2013 objął uwagę wewnętrzne systemy zapewniania jakości kształcenia w powiązaniu z misją i strategią UW. W roku akad. 2013/2014 przedmiotem jego prac jest walidacja efektów kształcenia, na rok akademicki 2014/2015 przewidywana jest praca nad jakością kształcenia w zakresie monitorowania, przeglądu i podnoszenia zasobów do nauki oraz zasad rozpowszechniania wiedzy o systemie kształcenia na UW, zaś w rok akad. 2015/2016 - przygotowania do akredytacji zagranicznej Europejskiego Stowarzyszenia Ekspertów EUA. Warto przy tej okazji nadmienić, że w poprzednich latach WZZJK poświęcił uwagę weryfikacji i modyfikacji programów kształcenia i ich efektów (rok 2009), zasadom oceniania studentów (2010), zasadom zapewnienia i doskonalenia jakości kadry dydaktycznej (2011), projektowaniu misji i strategii jednostki w powiązaniu z misją i strategią uczelni (2012)

Ocena zajęć dydaktycznych odbywa się z wykorzystaniem mechanizmu ankietowania i mechanizmu hospitowania zajęć. W strukturze administracyjnej UW istnieje jednostka o nazwie Pracownia Ewaluacji Jakości Kształcenia, która przygotowuje i dystrybuuje w jednostkach studenckie ankiety zajęć zuniformizowane wg jednego wzoru. Wyniki uzyskane w ankietach zajęć dydaktycznych są przedstawiane i omawiana podczas posiedzeń Rady Naukowej Instytutu, jak również udostępniane pracownikom. Odgrywają one również rolę składowej opisu dokonań w sferze dydaktyki podczas cyklicznego przeglądu kadry dydaktyczno-naukowej, jakiej poddawani są pracownicy. Dyrektor Instytutu lub jego Zastępca ds. Dydaktycznych redaguje dla potrzeb przeglądu kadry dydaktyczno-naukowej krótki opis wyników uzyskanych w ankietach przez ocenianego nauczyciela akademickiego.

W nawiązaniu do zasad Wydziałowego systemu zapewniania jakości kształcenia w jednostkach WDiNP przeprowadzane są hospitacje zajęć dydaktycznych, których wyniki zostają opisane w specjalnie przygotowanym uniwersalnym formularzu, uwzględniającym kilka kluczowych komponentów, traktowanych jako mierniki efektywności procesu dydaktycznego. Są to: realizacja zamierzonych efektów kształcenia, przygotowanie

merytoryczne nauczyciela akademickiego, trafność doboru metod nauczania, wykorzystanie środków dydaktycznych, sposoby sprawdzania i oceniania osiągnięć studenta.

Okresowa ocena kadrowa na UW odbywa się na poziomie wydziałów i jednostek niższego szczebla. W ISM istnieje komisja, która dokonuje wstępnej oceny dorobku nauczyciela akademickiego. Decyzję wiążącą w sprawie oceny dorobku nauczyciela akademickiego podejmuje Komisja ds. Ocen Nauczycieli Akademickich WDiNP.

Reasumując, ZO stwierdza, że zostały w sposób poprawny określone cele i zasady instytutowego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz, że są one kompatybilne z systemem ogólnouczelnianym oraz wydziałowym. Utworzone zostały także jednostki instytutowe zajmujące się jakością kształcenia. Wskazane jednostki, w ocenie ZO, przyczyniają się do podnoszenia efektywności systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia. Ponadto ZO pozytywnie ocenia przydatność tego systemu do badania zgodności programu kształcenia na ocenianym kierunku studiów i metod jego realizacji z założonymi efektami kształcenia.

ZO stwierdził jednak występowanie w działalności Instytutu oraz w ramach ocenianego kierunku studiów istotne uchybienia oddziałujące niekorzystnie na jakość kształcenia, a którym system zapewniania jakości kształcenia nie zapobiegł. Są to:

- 1) Przyjęty program kształcenia teoretycznie umożliwia studentom osiągnięcie każdego z założonych celów kształcenia na ocenianym kierunku oraz umożliwia także osiągnięcie założonej struktury kwalifikacji absolwenta, ale ten program kształcenia nie spełnia oczekiwań studentów, o czym informowali oni na spotkaniu z ZO. Ich przedstawiciele na bieżąco zgłaszają Władzom Instytutu swoje postulaty, ale tylko część z nich jest uwzględniana. Studenci m. in. wnosili o wprowadzenie specjalizacji na I stopniu studiów.
- 2) Instytutowy system zapewniania jakości kształcenia nie zapobiegł naruszeniu regulacji zawartej w § 26 ust. 2 Regulaminu Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, zgodnie z którym dyrektor instytutu i jego zastępcy mogą pełnić funkcje nie dłużej niż przez dwie kolejne kadencje. Rozmowy prowadzone przez ZO z nauczycielami akademickimi zatrudnionymi w Instytucie wskazują na negatywną ocenę tego faktu przez środowisko pracowników i studentów, a ponadto utożsamianie jest przez nich ze wskazanym faktem zasygnalizowanych niedociągnięć związanych z procesem kształcenia.

Wskazane wyżej kwestie – zdaniem ZO – stanowią niewątpliwie podstawę do określenia stopnia spełnienia analizowanego kryterium na „w pełni”, ale nie pozwalają na podwyższenie jej na „wyróżniająco” pomimo przyjętych bardzo dobrych założeń tego systemu.

2) *W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.*

Istotny wpływ na program kształcenia mają interesariusze wewnętrzni, do których zaliczają się przedstawiciele studentów, kadry administracyjnej oraz kadry naukowo-dydaktycznej. Interesariusze wewnętrzni opiniują zmiany programowe na poziomie Rady Wydziału lub Rady Instytutu.

Istotny wpływ na unowocześnienie programów nauczania, zwiększenia kompetencji, wiedzy i umiejętności studentów oraz umiędzynarodowienie procesu dydaktycznego ma działająca w Instytucie Rada Interesariuszy Zewnętrznych, w skład której wchodzi liczni przedstawiciele zagranicznych uczelni partnerskich ISM (m.in. z krajów Unii Europejskiej, a także z USA, Chin, Republiki Korei, Indii, Izraela, Ukrainy).

Na szczególne wyróżnienie zasługuje zaawansowany mechanizm konsultacji z interesariuszami zewnętrznymi, który wpływa na jakość kształcenia, a także pozwala na oddanie specyfiki ocenianego kierunku studiów. Dowodem na to może być pozytywne ocenie programu studiów realizowanego w Instytucie przez naukowców z takich ośrodków akademickich, jak University of Oxford czy Uniwersytet w Heidelbergu.

Współpraca Instytutu z interesariuszami zewnętrznymi odbywa się również na innych obszarach. Szczególnie wart podkreślenia jest fakt, że zagraniczni naukowcy, którzy wizytują Instytut (m.in. Z University of Oxford, University of Heidelberg, University of Calcutta, Manipal University), nie ograniczają swej działalności wyłącznie do organizacji wykładów, ale odbywają również konsultacje ze studentami jednostki, którzy przygotowują swoje prace dyplomowe.

Podsumowując, należy stwierdzić, że rozwiązania wypracowane w Instytucie w zakresie wpływu interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych na program kształcenia pomagają w pełniejszej realizacji misji ocenianej jednostki w zakresie dydaktyki i badań naukowych.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/ Biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia
Wiedza	+/-	+	+/-	+	+	+/-
umiejętności	+/-	+	+/-	+	+	+/-
kompetencje społeczne	+/-	+	+/-	+	+	+/-

+ - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

+/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

- - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego: w pełni

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Przyjęte w WSZJK rozwiązania należałoby ocenić bardzo wysoko, gdyż przyczyniają się do podnoszenia efektywności systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia i mechanizmów służących monitorowaniu i doskonaleniu programu kształcenia, ale nie można ocenić go ocenić powyżej niż „w pełni”, ponieważ nie zapobiegł on – pomimo prawidłowych teoretycznych założeń – negatywnym zjawiskom związanym z funkcjonowaniem Instytutu i kształceniem w ramach ocenianego kierunku studiów, gdyż: program kształcenia nie spełnia oczekiwań studentów, o czym informowali oni na spotkaniu z ZO; ich przedstawiciele na bieżąco zgłaszają Władzom Instytutu swoje postulaty, ale tylko część z nich jest uwzględniana (studenci wnosili o wprowadzenie specjalizacji na I stopniu studiów oraz o niepowtarzanie treści przedmiotów z I stopnia podczas studiów II stopnia); istotnym stwierdzonym mankamentem funkcjonowania WSZJK jest także niezapobieżenie przez ten system naruszeniu regulacji zawartej w § 26 ust. 2 Regulaminu Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, zgodnie z którym Dyrektor instytutu i jego zastępcy mogą pełnić funkcje nie dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.
- 2) rozwiązania wypracowane w Instytucie w zakresie wpływu interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych na program kształcenia pomagają w pełniejszej realizacji misji ocenianej jednostki w zakresie dydaktyki i badań naukowych i gdyby

nie zastrzeżenia wskazane w pkt. nr 1, stanowiłyby podstawę do wskazania wyższego niż „w pełni” stopnia spełnienia analizowanego kryterium.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku	X				
2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna			X		
6	prowadzenie badań naukowych		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Ocena możliwości uzyskania zakładanych efektów kształcenia i rozwoju ocenianego kierunku w wizytowanej jednostce oraz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, a także wskazanie obszarów nie budzących zastrzeżeń, w których wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia jest wysoce efektywny oraz obszarów wymagających podjęcia określonych działań (uzasadnienie powinno odnosić się do konstatacji zawartych w raporcie, zawierać zalecenia).

Wizytowany Instytut w pełnym stopniu spełnia kryteria wiążące się z uzyskiwaniem zakładanych efektów kształcenia, rozwojem ocenianego kierunku *stosunki międzynarodowe* oraz polityką kadrową. Można wskazać obszar, w których działania związane z podnoszeniem kultury jakości kształcenia wyróżniają Jednostkę. Jest to koncepcja rozwoju kierunku. Na wysoką ocenę zasługuje także prowadzenie badań naukowych, ale mankamentem w tym zakresie jest brak szerszego uczestnictwa w nich studentów, co w negatywny sposób rzutuje na ocenę badań naukowych z punktu widzenia ich wpływu na dydaktykę. Przeprowadzona ocena programowa pozwala jednak stwierdzić, że w wizytowanym Instytucie istnieją uchybienia związane z: programem studiów (sygnalizowany przez studentów brak specjalizacji w ramach studiów I stopnia, powtarzające się w stosunku do studiów I stopnia przedmioty wprowadzające do kierunku prowadzone w ramach studiów II stopnia); infrastrukturą dydaktyczną (znacznie rozrzucenie pomieszczeń dydaktycznych na obszarze miasta, bardzo małe i niedostosowane do prowadzenia zajęć pomieszczenia dydaktyczne, przestarzały i niesprawny sprzęt komputerowy) oraz nie w pełni skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia na poziomie wizytowanego Instytutu (nie zapobiegł on – pomimo prawidłowych teoretycznych założeń – negatywnym zjawiskom związanym z funkcjonowaniem Instytutu i kształceniem w ramach ocenianego kierunku studiów, gdyż: program kształcenia nie spełnia oczekiwań studentów, o czym informowali oni na spotkaniu z ZO; istotnym stwierdzonym mankamentem funkcjonowania WSZJK jest także niezapobieżenie przez ten system naruszeniu regulacji zawartej w § 26 ust. 2 Regulaminu Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, zgodnie z którym Dyrektor instytutu i jego zastępcy mogą pełnić funkcje nie dłużej niż przez dwie kolejne kadencje).

Zalecenia:

- 1) Należy rozważyć postulaty studentów dotyczące wprowadzenia specjalizacji w ramach studiów I stopnia oraz dotyczące programu studiów w ramach II stopnia.
- 2) Należy podjąć działania związane z poprawą infrastruktury dydaktycznej, a w szczególności, co leży w możliwościach Instytutu, poprawić stan sprzętu komputerowego.
- 3) Należy poprawić rzeczywiste funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia, aby faktycznie zapobiegał on istniejącym niedociągnięciom w zakresie procesu kształcenia (podejmowanie dyskusji ze studentami w związku ze zgłaszanymi przez nich postulatami, przestrzeganie obowiązujących w ramach Wydziału wewnętrznych przepisów).